

Uitspraak op het beroep van [S.], wonende te [...] (hierna: appellant)

Procedure

1. Bij brief van 16 januari 2019, met bijlagen, heeft appellant beroep ingesteld tegen de uitspraak van het classicale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Zuid-Holland van 17 december 2018, nr 2018-214. Bij genoemde uitspraak is appelland, voor zover hier van belang, niet-ontvankelijk verklaard in zijn op 17 augustus 2018 gemaakte bezwaar tegen het besluit van 16 april 2018 van het college van kerkrentmeesters van de Protestantse Gemeente te [...].
2. Appelland heeft vervolgens verzocht de behandeling van zijn beroepschrift aan te houden omdat partijen in gesprek zijn. Het generale college heeft met dit verzoek ingestemd.
3. Nadat appelland op 10 maart 2020 had verzocht de behandeling van zijn beroep voort te zetten, heeft het college van kerkrentmeesters, voornoemd, op 10 april 2020 desgevraagd een verweerschrift ingediend.
4. Bij e-mail van 29 april 2020, met bijlagen, heeft appelland op het verweerschrift gereageerd.
5. Het generale college heeft verder kennis genomen van de stukken waarover het classicale college heeft beschikt.
6. Het generale college heeft geen aanleiding gezien betrokkenen in de gelegenheid te stellen hun inzichten mondeling toe te lichten.

Beoordeling

Aan de orde is de vraag of het classicale college appelland terecht niet-ontvankelijk heeft verklaard in zijn op 17 augustus 2018 ingediende beroep tegen het besluit van 16 april 2018.

Met het classicale college beantwoordt het generale college deze vraag bevestigend. Daartoe wordt het volgende overwogen.

Bij besluit van 16 april 2018 is appelland ontslagen als organist van de Protestantse Gemeente te [...].

Uit de overgelegde stukken blijkt dat appelland bij e-mail van 17 april 2018 gericht aan met name genoemde leden van het college van kerkrentmeesters zich niet met dit besluit kan verenigen en dat hij voorstelt het gerezen probleem op pastorale wijze op te lossen met de predikant en alle betrokken partijen dan wel via een mediation. Appelland meldt verder dat het uitdrukkelijk niet zijn wens is een kort geding bij de rechter aan te spannen. Bij e-mail van 17 april 2018 is namens het college van kerkrentmeesters hierop geantwoord dat het college blijft bij zijn in de brief van 16 april 2018 verwoorde standpunt. Daarop heeft appelland bij e-mail van 18 april 2019 geantwoord met de mededeling dat hij nu "helaas geen andere mogelijkheid (ziet) dan de gang naar de burgerlijke rechter". Appelland dient op 17 augustus 2018 bij het classicale college tegen het besluit van 16 april 2018 een bezwaarschrift in. Het verzoek van appelland van 17 april 2018 kan redelijkerwijs als een verzoek om revisie worden beschouwd als bedoeld in ordinantie 12-12-3. Ordinantie 12-12-4 bepaalt dat wanneer dit verzoek is afgewezen, een bezwaarschrift tegen het besluit waarover men zich bezwaard gevoelt moet worden ingediend binnen dertig dagen na de dag waarop de beslissing op het verzoek werd verzonden of na de dag waarop daarvan redelijkerwijze kennis kon worden genomen.

Zoals blijkt uit de aan appelland op 17 april 2018 verzonden e-mail, is het verzoek om revisie afgewezen. Het college van kerkrentmeesters behoeft naar het oordeel van het generale college de e-mail van appelland van 18 april 2018 niet op te vatten als een tegen het besluit van 16 april 2018 gericht bezwaarschrift als bedoeld in ordinantie 12-3-1 en naar het classicale college door te zenden op grond van generale regeling 11, artikel 3, nu appelland hierin uitdrukkelijk vermeldt dat hij zich tot de burgerlijke rechter zal wenden. Uit het verweerschrift blijkt dat appelland dit op 22 mei 2018 ook daadwerkelijk heeft gedaan.

Aangezien appelland eerst op 17 augustus 2018, derhalve ruim na de termijn van dertig dagen die geldt voor het maken van bezwaar, bij het classicale college tegen het besluit van 16 april 2018 bezwaar heeft gemaakt, heeft het classicale college appelland in dat bezwaar terecht niet-ontvankelijk verklaard. Niet is gebleken van redenen op grond waarvan dit verzuim verschoonbaar kan worden geacht.

De uitspraak van het classicale college, voor zover aangevochten, moet dan ook worden bevestigd zulks met verbetering van de gronden waarop deze uitspraak berust.

Beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen:

- verklaart het beroep van [S.] ongegrond;
- bevestigt de uitspraak van het classicale college van 17 december 2009, nr 2018-214, voor zover aangevochten;
- bepaalt dat de kosten van de behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, voor rekening van de Kerk komen.

Aldus gewezen op 12 juni 2020

door mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr. ing. M. Mouthaan (secretaris), mr. C. Kool, mw mr. C.I.H. Kerstens-Fockens, ds. H.J.J. Radstake, ds. R.H. Knijff, drs. W. Pot.

Uitspraak op het beroep van R. (hierna: appelllant)

1. De procedure

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen heeft kennis genomen van:

- a. het beroepschrift van 22 februari 2019 (met bijlagen) gericht tegen de uitspraak van het classicale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Friesland (hierna: het CCBG) van 8 januari 2019 en verzonden op 29 januari 2019, nummer 003/04. Bij die uitspraak heeft het CCBG het besluit van de kerkenraad van de Protestantse gemeente [...] van 31 oktober 2018 vernietigd. Genoemd besluit strekt tot verkoop van het gebouw [naam];
- b. het verweerschrift van de kerkenraad, voornoemd, ontvangen per e-mail op 27 februari 2019;
- c. de stukken die het CCBG ter beschikking stonden;
- d. de uitspraak van de voorzitter van het generale college van 27 februari 2018, nummer 02/19-S, waarbij het verzoek van appelllant om het treffen van een voorziening als bedoeld in ordinantie 12-8-3 is afgewezen;
- e. een e-mail van appelllant van 1 maart 2019.

2. Beoordeling

2.1 Allereerst overweegt het generale college dat het geen aanleiding heeft gezien appelllant en kerkenraad in de gelegenheid te stellen mondeling hun standpunten nader toe te lichten. Het generale college verwijst hiervoor naar hetgeen hieronder is overwogen.

2.2. Het CCBG heeft overwogen dat het besluit van 31 oktober 2018 door de kerkenraad ten onrechte is aangemerkt als een besluit dat slechts strekt tot uitvoering van het besluit van 15 oktober 2013. Het CCBG is van oordeel dat het besluit van 31 oktober 2018 op zeer wezenlijke punten afwijkt van het besluit van 15 oktober 2013, zodat de gemeente op grond van het bepaalde in ordinantie 4-8-9 ten onrechte daarover niet is gekend en gehoord. Het CCBG heeft daaraan toegevoegd dat het goed mogelijk is dat aan de wijzigingen goede redenen ten grondslag liggen, maar dat dit niet wegneemt dat de gemeente daarin gehoord dient te worden.

2.3 Appelllant voert - samengevat weergegeven - aan dat de kerkenraad voornemens is begin maart 2019 alsnog de gemeente te horen over de voorgenomen wijzigingen ten opzichte van het besluit van 15 oktober 2013 en dat hij aanwijzingen heeft dat de kerkenraad zal beslissen overeenkomstig het door het CCBG vernietigde besluit van 31 oktober 2018. In zijn opvatting komt daarom de uitspraak van het CCBG neer op een uitstelbesluit. Hij verzoekt daarom zoals hij in beroepschrift schrijft "van een formeel vernietigingsbesluit van het Regionale College ook een feitelijk vernietigingsbesluit te maken".

2.4 De kerkenraad stelt in zijn verweer dat begin maart 2019 een gemeenteavond zal worden gehouden waar de gemeente gekend en gehoord zal worden over de voorwaarden waaronder de kerkenraad het gebouw [naam] denkt te kunnen verkopen. Ter voorbereiding van die avond zal aan alle gemeenteleden een informatieblad worden toegezonden waarin tekst en uitleg wordt gegeven. Ook zijn allen die bij het CCBG bezwaar hebben gemaakt uitgenodigd om voorafgaand aan de gemeenteavond over en weer standpunten uit te wisselen. Voorts heeft de kerkenraad gesteld dat een en ander op voorhand niet betekent dat de kerkenraad eenzelfde besluit zal nemen. Nadat de gemeente is gekend en gehoord zal een nieuw besluit moeten worden geformuleerd waarbij ieder kerkenraadslid zijn of haar eigen afweging moet maken.

2.5 Aan de uitspraak van de voorzitter van het generale college van 27 februari 2019 op het verzoek van appelllant om toepassing van ordinantie 12-8-3 ontleent het generale college het volgende: *"Het CCBG heeft het besluit van 31 oktober 2018 in zijn geheel vernietigd. Dit houdt in dat verkoop van het gebouw [naam] thans niet kan plaatsvinden op de wijze als voorzien in het besluit van 31 oktober 2018. Dat betekent voorts dat in het geval de kerkenraad opnieuw dit besluit wenst te nemen de gemeente ingevolge ordinantie 4-8-9 ter zake van dit voornemen gekend en gehoord zal moeten worden. Eerst na dit kennen en horen zal de kerkenraad een nieuw besluit kunnen nemen. Indien dit besluit gelijk zal zijn aan het besluit van 31 oktober 2018, hetgeen verzoeker vreest, staat voor hem de mogelijkheid open tegen dit besluit wederom bezwaar te maken bij het CCBG en ook om bij de voorzitter van het CCBG een voorziening te vragen als bedoeld in ordinantie 12-3-6."* Het generale college kan zich hiermee geheel verenigen en maakt deze overwegingen tot de zijne.

2.6 Nu het besluit van 31 oktober 2018 in zijn geheel is vernietigd, kan appelland met zijn beroep bij het generale college niet meer bereiken dan hetgeen het CCBG reeds heeft beslist. Het generale college is daarom van oordeel dat appelland in verband met het ontbreken van procesbelang in zijn beroep niet-ontvankelijk moet worden verklaard.

3 Beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen:

- verklaart het beroep van R. niet-ontvankelijk;
- bepaalt dat de kosten van de behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, voor rekening van de Kerk komen.

Aldus gewezen op 26 maart 2019 door

mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr. ing. M. Mouthaan (secretaris), mr. C. Kool, mw mr. C.I.H. Kerstens-Fockens, ds. H.J.J. Radstake, ds. R.H. Knijff en P.C. Slootweg.

Uitspraak op het beroep van A. te B. (hierna: appellant)

1. De procedure

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen heeft kennis genomen van:

- a. het beroepschrift van 13 maart 2019 gericht tegen de uitspraak van het klassicale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Zuid-Holland (hierna: het klassicale college) van 1 maart 2019, nummer 2018-217 en 2019-271A. Bij die uitspraak heeft het klassicale college, voor zover hier van belang, het bezwaar van appelland van 7 februari 2018 niet-ontvankelijk verklaard. Dit bezwaar was gericht tegen het besluit van het breed moderamen van de classis Y. van 22 januari 2019 waarbij afwijzend is beslist op het verzoek van appelland tot het verlenen van een verklaring van wenselijkheid als bedoeld in artikel 5-2 van de generale regeling 10 Preekconsent;
- b. het verweerschrift van 11 april 2019 (met bijlage) van het breed moderamen van de classis Y.;
- c. de stukken die het klassicale college ter beschikking stonden.

2. Beoordeling

- 2.1 Allereerst overweegt het generale college dat het geen aanleiding heeft gezien appelland en het breed moderamen in de gelegenheid te stellen hun standpunten mondeling nader toe te lichten. Het generale college verwijst hiervoor naar hetgeen hieronder is overwogen.
- 2.2 Het klassicale college heeft overwogen dat appelland eerder tot tweemaal toe een gelijkkludend verzoek als thans aan de orde aan het breed moderamen van de classis Z. heeft gedaan waarop deze classis, laatstelijk eind april 2018, afwijzend heeft beslist. Appelland heeft tegen het besluit van april 2018 geen bezwaar ingediend. Het klassicale college heeft zich op het standpunt gesteld dat door appelland geen nieuwe feiten en omstandigheden zijn aangevoerd die tot een herwaardering van het eerder genomen besluit van april 2018 zouden noodzaken. Het besluit van 22 januari 2019 is, zo heeft het klassicale college overwogen, van informatieve aard en heeft ten opzichte van appelland geen rechtsgevolgen en is dan ook geen besluit in de zin van ordinantie 12. Het klassicale college heeft om deze reden het bezwaar van appelland niet-ontvankelijk verklaard.
- 2.3 Het generale college overweegt het volgende.
  - 2.3.1 Uit de stukken blijkt dat appelland twee keer eerder een verzoek heeft ingediend tot het verlenen van een verklaring van wenselijkheid als bedoeld in artikel 5-2 van de generale regeling 10 Preekconsent. Op deze verzoeken heeft het breed moderamen van de classis Z., de rechtsvoorganger van het breed moderamen van de classis Y. bij besluit van 11 mei 2016 alsmede bij besluit van eind april 2018 afwijzend beslist. Het thans aan de orde zijnde besluit van 22 januari 2019 is wat de inhoud en de strekking ervan betreft gelijkkludend aan de beide eerder genomen besluiten. Voorts kan ook het generale college uit de overgelegde stukken niet afleiden dat aan het besluit van 22 januari 2019 andere feiten en omstandigheden ten grondslag liggen dan die welke eerder zijn aangevoerd en hebben geleid tot de door het breed moderamen van de classis Z. genomen besluiten. In zoverre onderschrijft het generale college de overwegingen van het klassicale college.
  - 2.3.2 Anders dan het klassicale college is het generale college evenwel van oordeel dat het besluit van 22 januari 2019 niet slechts van informatieve aard is waartegen geen bezwaar kan worden gemaakt. Als sprake is van een verzoek om terug te komen van een eerder genomen onherroepelijk besluit zonder dat nieuwe feiten en omstandigheden naar voren zijn gebracht, zoals hier aan de orde, kan het betreffende kerkelijk lichaam volstaan met het afwijzen van het verzoek onder verwijzing naar het eerdere afwijzende besluit. Een dergelijk besluit is een besluit in de zin van ordinantie 12 waartegen bezwaar kan worden gemaakt. Indien de kerkelijke rechter van oordeel is dat het bezwaar tegen een dergelijk besluit niet slaagt, zal het bezwaar ongegrond moeten worden verklaard.
  - 2.3.3 Het generale college zal de uitspraak van het klassicale college, voor zover in beroep aangevochten, dan ook vernietigen en het bezwaar tegen het besluit van 22 januari 2019 ongegrond verklaren.

3. Beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen:

- vernietigt de uitspraak van het classicale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Zuid-Holland van 1 maart 2019 met nummers 2018-217 en 2019-217A, voor zover in beroep aangevochten;
- verklaart het bezwaar van A. ongegrond;
- bepaalt dat de kosten van de behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, voor rekening van de Kerk komen.

Uitspraak inzake: P. (appellant), wonende te X. en de algemene kerkenraad van de Protestantse Gemeente te X. (verweerder)

1. De procedure

- 1.1 Bij brief van 19 april 2019 heeft appellant beroep ingesteld tegen de uitspraak van het classicale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen classis Delta (verder: het classicale college), gedaan op 5 april 2019. In deze uitspraak heeft het classicale college het bezwaar van onder anderen appellant tegen het op 28 januari 2019 door verweerder genomen besluit tot vervreemding van de kerkgebouwen van A-kerk en de B-kerk na Pinksteren 2019 ongegrond verklaard.
- 1.2 Bij brief van 4 mei 2019 heeft appellant zijn beroepsgronden aangevuld.
- 1.3 Bij brief van 11 juni 2019 heeft verweerder op het beroepschrift gereageerd.
- 1.4 Op 2 juli 2019 heeft een hoorzitting plaatsgevonden waarbij appellant, bijgestaan door zijn gemachtigde J., aanwezig was, en namens verweerder was aanwezig H., scriba van de algemene kerkenraad, G., voorzitter en scriba van de wijkkerkenraad van de C-kerkgemeente en K., gemachtigde.

2. Achtergrond

Op 28 november 2016 heeft de algemene kerkenraad van de Protestantse gemeente X. besloten tot samenvoeging per 1 januari 2017 van de vijf wijkgemeenten (B-kerk, C-kerk, A-kerk, D-kerk en E-kerk) tot één wijkgemeente, de C-kerkgemeente, en bij dit besluit vastgesteld dat het belangrijk is op termijn als gemeente in zondagsvieringen in één kerkgebouw samen te komen, namelijk in de C-kerk. Uitgangspunt was hierbij dat dit per 1 september 2018 zou gebeuren. Indien dit niet haalbaar of wenselijk zou blijken te zijn, zou de datum kunnen worden uitgesteld, maar zou niet opnieuw ter discussie kunnen worden gesteld dat uiteindelijk de gemeente in zondagsvieringen in de C-kerk samenkomt. De kerkenraad heeft op 3 september 2018 het voorgenomen besluit genomen om met ingang van Pinksteren 2019 op zondagmorgen twee (gevarieerde) erediensten in de C-kerk te houden. Op 24 oktober 2018 zijn op een gemeenteavond de gemeenteleden van de C-kerkgemeente gehoord over het voorgenomen besluit. Bij besluit van 19 november 2018 heeft de wijkkerkenraad van de C-kerkgemeente besloten vanaf Pinksteren als wijkgemeente samen te komen in één viering in één gebouw, namelijk de C-kerk. Hierbij is tevens overwogen dat dit betekent dat de A-kerk en de B-kerk beide zullen worden gesloten. Appellant heeft tegen deze beide besluiten bezwaar gemaakt bij het classicale college. Bij uitspraken van 5 maart 2019 zijn deze bezwaren niet-ontvankelijk verklaard wegens het niet verschoonbaar overschrijden van de bezwaartermijn. Tegen deze uitspraken is geen beroep ingesteld.

3. Het beroepen en het verweer

- 3.1 Blijkens het beroepschrift, alsmede het verhandelde ter zitting van 2 juli 2019, zijn de beroepsgronden gericht tegen het besluit om de erediensten in de C-kerk te houden in plaats van in de volgens appellant om velerlei redenen meer voor de hand liggende B-kerk, dan wel in meerdere kerkgebouwen. Daarnaast heeft appellant de procedure die is gevolgd bij het komen tot de beslissing om de eredienst in één kerk te houden en daarbij te kiezen voor de C-kerk bekritiseerd door aan te voeren dat er onvoldoende is geluisterd naar argumenten van bezwaarders, daaraan onvoldoende gewicht is toegekend bij de besluitvorming, onvoldoende onderzoek is gedaan naar alternatieven en ten onrechte niet naar consensus is gezocht.
- 3.2 Verweerder heeft gemotiveerd verweer gevoerd.

4. Beoordeling

Het thans bestreden besluit is het sluitstuk in een reeks besluiten, die zijn genomen met het oog op het structureel gezond maken van de financiële huishouding van de Protestantse gemeente X. Het generale college overweegt dat dergelijke processen vaak pijnlijke beslissingen vergen, temeer indien het leidt tot het moeten sluiten en verkopen van kerkgebouwen. Een kerkgebouw is een plek waar mensen in goede en slechte tijden hun geloof in God kunnen

ervaren en delen. Het is daarom van groot belang deze procedures met grote zorgvuldigheid te doorlopen. Dit wordt ook voorgeschreven door de Kerkorde. Aan de andere kant moet de kerkenraad de soms moeilijke beslissingen wel kunnen nemen, ook als er geen consensus bestaat in de gemeente. Ook moet op enig moment kunnen worden aangenomen dat een eenmaal genomen besluit vaststaat, zodat gehandeld kan worden zoals is besloten en naar de toekomst kan worden gekeken. Dat is de reden dat de Kerkorde bezwaar- en beroepstermijnen voorschrijft, waarvan niet kan worden afgeweken. Als een bezwaar- of beroepstermijn is verstreken staat het besluit vast en kan de inhoud van dat besluit en ook de procedure die tot dat besluit heeft geleid niet langer ter discussie worden gesteld.

Voordat het besluit van 28 januari 2019 werd genomen zijn de hiervoor onder 2 genoemde besluiten van 28 november 2016 en 19 november 2018 genomen. Deze besluiten staan met de inmiddels onherroepelijke uitspraken van het classicale college van 5 maart 2019 vast. Daarmee is gegeven dat de C-kerkgemeente vanaf Pinksteren 2019 als één wijkgemeente samenkomt in één viering in de C-kerk en dat de A-kerk en de B-kerk worden gesloten. Enkel staat nog ter discussie het besluit van 28 januari 2019, waarin is besloten tot vervreemding van de A-kerk en de B-kerk.

Nu de beroepsgronden zich alleen richten tegen de beslissing om vanaf Pinksteren 2019 als één wijkgemeente samen te komen in één viering in de C-kerk en de procedure die tot dat besluit heeft geleid. maar niet tegen de vervreemding van de kerkgebouwen als zodanig, kan het beroep niet slagen.

5. Conclusie

Het generale college zal het beroep derhalve ongegrond verklaren.

7. Beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen;

- verklaart het beroep van appellant ongegrond;
- bepaalt dat de kosten voor de behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, voor rekening van de Kerk komen.

Aldus gewezen op 17 september 2019

door mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr. ing. M. Mouthaan (secretaris), mw mr. C.I.H. Kerstens-Fockens, ds. H.J.J. Radstake en ds. R.H. Knijff.

Uitspraak op het beroep van B. en M. (hierna: appellanten)

1. De procedure

- 1.1. Het generale college heeft kennis genomen van:
- de uitspraak waarvan beroep, van het classicale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Noord-Brabant, Limburg en de Réunion Wallonne, gedaan op 12 april 2019;
  - het beroepschrift met bijlagen;
  - het verweerschrift van de kerkenraad van de Protestantse gemeente te [...];
  - de bij de mondelinge behandeling door appellanten overgelegde spreek aantekeningen; en
  - de stukken die het classicale college het generale college heeft doen toekomen.
- 1.2. De mondelinge behandeling heeft plaatsgevonden op 17 september 2019. Daarbij waren de appellanten en voor de kerkenraad ds. B. (predikant), S. (voorzitter) en W. (voormalig voorzitter van het college van kerkrentmeesters).

2. De feiten

- 2.1 Appellanten zijn lid van de gemeente en in het verleden zijn zij lid geweest van het college van kerkrentmeesters, als voorzitter (M.) en secretaris (B.). Bij hun voorgestelde herbevestiging hebben zich gemeenteleden tegenkandidaat gesteld, waaronder K.. De tegenkandidaten werden verkozen, de zittende collegeleden gedeeltelijk, de toenmalige voorzitter niet. In reactie daarop is de volledige kerkenraad teruggetreden.
- 2.2 In de daarop volgende jaren hebben een interim-kerkenraad en -predikant een helingsproces begeleid tussen de partijen die binnen de gemeente tegenover elkaar stonden. Daarna is een nieuwe kerkenraad aangetreden waarvan K. sinds 2015 lid is geweest als ouderling.
- 2.3 Het college van kerkrentmeesters heeft in 2018 uit zijn midden K. als voorzitter aangewezen. Daaraan voorafgaand heeft de kerkenraad de taakverdeling binnen de kerkenraad gewijzigd en heeft K. als ouderling de taak van kerkrentmeester aanvaard.
- 2.4 Bij besluit van 3 oktober 2018 heeft de kerkenraad de benoeming van K. tot voorzitter van het college van kerkrentmeesters bekrachtigd.
- 2.5 Appellanten hebben op 22 oktober 2018 de kerkenraad om revisie verzocht van dat besluit. Volgens appellanten is K. ongeschikt voor de functie en is sprake van belangenverstrengeling omdat K. een van de organisten van de gemeente is.
- 2.6 De kerkenraad heeft naar aanleiding van het revisieverzoek een maatregel getroffen die ertoe strekt dat K. niet aan de besluitvorming met betrekking tot het orgel en de organisten deelneemt. Een ambtsdrager uit de kerkenraad treedt dan in zijn plaats om mede te beslissen over die zaken. Voor het overige heeft de kerkenraad het revisieverzoek afgewezen. De kerkenraad heeft voorgesteld dat, als appellanten hun bezwaar intrekken, onder begeleiding van de interim-predikant van destijds een gesprek zou plaatsvinden tussen de groepen die in het verleden tegenover elkaar hebben gestaan, waaronder appellanten en K.
- 2.7 Appellanten hebben hun bezwaar gehandhaafd en ingediend bij het classicale college.
- 2.8 Bij de uitspraak waarvan beroep heeft het classicale college het bezwaar ongegrond verklaard. Op 5 mei 2019 is in de gemeente afgekondigd dat K. is benoemd tot voorzitter van het college van kerkrentmeesters.

3. Het beroep en verweer

- 3.1 Appellanten menen dat het classicale college het bestreden besluit had behoren te vernietigen. Zij leggen daaraan het volgende ten grondslag.
- K. is niet berekend op zijn taak als voorzitter van het college van kerkrentmeesters. K. heeft zich in het verleden laten leiden door de toenmalige predikant waarmee hij een vriendschappelijke band had. Toentertijd zijn spanningen gerezen in de gemeente. De predikant had regelmatig conflicten met het college van kerkrentmeesters waarvan appellanten lid waren. Tegen deze achtergrond dient de tegenkandidaatstelling van K. te worden gezien die voorafging aan het terugtreden van de kerkenraad. K. heeft zich voor zijn rol in deze geschiedenis tot op heden niet verontschuldigd. Als K. dat zou doen en zou uitleggen hoe hij van plan is de functie van voorzitter

van het college van kerkrentmeesters te gaan vervullen, is het mogelijk dat appellanten hun bezwaar intrekken.

Voorts is bij het aanschaffen van het orgel gebleken dat K. niet bepaald uitmunt in het doen van overwogen voorstellen en K. acteert niet vlot.

Tijdens de mondelinge behandeling hebben appellanten gepreciseerd dat hun bezwaar ziet op de benoeming van K. tot voorzitter van het college van kerkrentmeesters en niet op het toebedelen door de kerkenraad aan K. van de taak van kerkrentmeester.

3.2 De kerkenraad betwist dat K. ongeschikt is voor de functie van voorzitter van het college van kerkrentmeesters en voert daartoe het volgende aan.

K. heeft als ouderling binnen de kerkenraad jarenlang goed samengewerkt met leden van het college van kerkrentmeesters en van de kerkenraad.

Verder heeft K. zijn functie als voorzitter tot op heden naar behoren uitgeoefend.

4. Beoordeling

4.1 Het college van kerkrentmeesters wijst uit zijn midden een voorzitter aan (ordinantie 11-2-5 van de kerkorde). Deze benoeming behoeft geen bekrachtiging door de kerkenraad. Hieruit volgt dat het bekrachtigingsbesluit van de kerkenraad van 3 oktober 2018 overbodig is en dat appellanten geen belang hebben bij vernietiging van dat besluit. Ook zonder bekrachtiging blijft K. immers voorzitter van het college van kerkrentmeesters. Appellanten zijn daarom niet ontvankelijk in hun bezwaar tegen het bekrachtigingsbesluit van de kerkenraad van 3 oktober 2018. Uit de houding van appellanten en kerkenraad wordt evenwel afgeleid dat zij het bezwaar ook hebben betrokken op het aanwijzingsbesluit van het college van kerkrentmeesters van op of omstreeks die datum en om die reden zal het bezwaar als zodanig worden beoordeeld. De uitspraak van het classicale college wordt eveneens in die zin gelezen.

4.2 Het bezwaar van appellanten tegen de benoeming van K. baseren zij op de stelling dat K. ongeschikt is voor de functie van voorzitter van het college van kerkrentmeesters. Nog daargelaten dat het college van kerkrentmeesters geen partij is in dit geding, is het op grond van ordinance 11-2-5 bevoegd een voorzitter aan te wijzen. Het heeft daarin een ruime bevoegdheid en een dergelijk besluit dient terughoudend te worden getoetst. Gelet daarop is hetgeen door appellanten is aangevoerd onvoldoende voor een oordeel dat het college van kerkrentmeesters niet in redelijkheid K. als voorzitter heeft kunnen aanwijzen.

4.3 Uit het voorgaande volgt dat het beroep ongegrond zal worden verklaard.

Wat appellanten verder hebben aangevoerd tegen het oordeel van het classicale college en het bestreden besluit, kan niet tot een ander oordeel leiden.

5. Beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen;

- verklaart het beroep ongegrond; en
- bepaalt dat de kosten voor de behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, voor rekening van de Kerk komen.

Aldus gewezen op 31 oktober 2019

door mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr. ing. M. Mouthaan (secretaris), mw mr. C.I.H. Kerstens-Fockens, ds. H.J.J. Radstake en ds. M.A. Bos.

Uitspraak op het beroep van ds. [X.] (de predikant)

1. De procedure

- 1.1 Bij brief van 7 juni 2019, met bijlage, heeft de predikant beroep ingesteld tegen de uitspraak van het klassicale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen [...] van 16 april 2019, nummer 016/04, en verzonden op 14 mei 2019. Bij deze uitspraak heeft het klassicale college het bezwaar van de predikant tegen een besluit van de kerkenraad van de Protestantse gemeente te [...] ongegrond verklaard.
- 1.2 De predikant heeft zijn beroepschrift aangevuld bij brief van 4 juli 2019, met bijlagen.
- 1.3 De kerkenraad heeft op 11 september 2019 een verweerschrift ingediend.
- 1.4 Op 10 december 2019 heeft het generale college het beroep mondeling behandeld. Daarbij waren aanwezig: de predikant en zijn raadsman, en namens de kerkenraad [V.], [S.], [vK.] en [K.], bijgestaan door raadsman [...]. De raadsman van de predikant heeft pleitnotities overgelegd.
- 1.5 Na de mondelinge behandeling heeft het generale college de behandeling aangehouden totdat uitspraak is gedaan in een lopende losmakingsprocedure met betrekking tot de predikant.
- 1.6 Bij brief van 18 februari 2019, met bijlage, heeft de predikant beroep ingesteld tegen de uitspraak in bedoelde losmakingsprocedure gedaan door het generale college voor de ambtsontheffing in de Protestantse Kerk in Nederland (het GCA) op 23 januari 2020, nummer 05/2019.
- 1.7 De predikant heeft dit beroepschrift aangevuld bij brief van 18 maart 2020, met bijlagen.
- 1.8 De kerkenraad heeft op 20 april 2020 een verweerschrift ingediend.
- 1.9 Op 2 juni 2020 heeft het generale college het beroep tegen de uitspraak van het klassicale college en het beroep tegen de uitspraak van het GCA gevoegd mondeling behandeld. Daarbij waren aanwezig: (i) de predikant en zijn raadsman, (ii) namens de kerkenraad [K.], bijgestaan door raadsman [...] en (iii) ds. [...], classispredikant, namens het breed moderamen van de klassicale vergadering (BMCV). De raadsman van de predikant heeft pleitnotities overgelegd.
- 1.10 Het generale college heeft kennisgenomen van de stukken die het klassicale college en het GCA hem heeft doen toekomen.

2. De feiten

- 2.1 De predikant is sinds 1 september 2013 als predikant verbonden aan de gemeente.
- 2.2 Op 30 juli 2018 heeft de kerkenraad besloten een verkenningscommissie in te stellen. De verkenningscommissie is ingesteld vanwege spanningen tussen de kerkenraad en predikant.
- 2.3 Op 19 november 2018 heeft de kerkenraad zich achter een door de verkenningscommissie opgesteld rapport geschaard en de daarin verwoorde conclusies en aanbevelingen overgenomen. De predikant heeft wel ingestemd met de aanbevelingen maar niet met de conclusies van de verkenningscommissie.
- 2.4 Op 21 november 2018 heeft de verkenningscommissie op een gemeenteavond het rapport toegelicht. Daarbij is de inhoudsopgave van het rapport uitgedeeld.
- 2.5 De predikant heeft met toestemming van de kerkenraad de ambtswoning verlaten.

3. De bestreden uitspraken

- 3.1 Het klassicale college heeft overwogen dat na marginale toetsing van het besluit van de kerkenraad van 19 november 2018 en mede gelet op de omstandigheden waaronder het tot stand is gekomen, niet kan worden geoordeeld dat de kerkenraad niet in redelijkheid tot dat besluit is kunnen komen.
- 3.2 Het GCA heeft geoordeeld dat de predikant de gemeente niet langer met stichting kan dienen. Voorts heeft het GCA op grond van ordinantie 3-20-2 een termijn bepaald van zes maanden, tot 1 augustus 2020, binnen welke de predikant zich naar dat oordeel kan voegen.

4. De beroepen en het verweer van de kerkenraad

- 4.1 In zijn beroep tegen de uitspraak van het klassicale college verzoekt de predikant het generale college de kerkenraad te verplichten afstand te nemen van het rapport van de verkenningscommissie en excuses aan te bieden voor het openbaar beschadigen van de goede naam en eer van de predikant.
- 4.2 In zijn beroep tegen de uitspraak van het GCA verzoekt de predikant het generale college de voegingstermijn te bepalen op twaalf maanden, subsidiair de voegingstermijn van zes maanden pas in te laten gaan vanaf de datum van de uitspraak van het generale college, en om bepaalde

- wijzigingen aan te brengen in de uitspraak van het GCA. De predikant berust in het oordeel dat hij de gemeente niet langer met stichting kan dienen.
- 4.3 De kerkenraad heeft in beide zaken geconcludeerd tot niet-ontvankelijkverklaring dan wel ongegrondverklaring van de beroepen.
5. De beoordeling
- 5.1 Ordinantie 12-3-1 bepaalt dat bezwaar kan worden ingediend tegen een besluit van een kerkenraad indien de bezwaarde meent door dit besluit in zijn werkelijk belang te zijn getroffen. Het aldus vereiste belang dient naar de huidige stand van zaken te worden beoordeeld.
- 5.2 Nu de predikant berust in het oordeel dat hij de gemeente niet langer met stichting kan dienen, rijst de vraag of hij nog steeds belang heeft bij zijn beroep tegen het besluit van de kerkenraad om zich achter het rapport van de verkenningcommissie te scharen. Het generale college beantwoordt deze vraag ontkennend en overweegt daartoe als volgt.
- 5.3 De predikant heeft aan zijn beroep ten grondslag gelegd dat de totstandkoming, inhoud en presentatie van het rapport van de verkenningcommissie heeft geleid tot escalatie van de spanningen in de gemeente. Nu echter is komen vast te staan dat de predikant de gemeente door die spanningen niet langer met stichting kan dienen, moet worden aangenomen dat vernietiging van het bestreden besluit of afstand doen van het rapport door de kerkenraad daar niets meer aan kan afdoen. Het generale college ziet daarom bij het beroep tegen de uitspraak van het classicale college geen voldoende belang meer van de predikant in relatie tot het beroep tegen de uitspraak van het GCA.
- 5.4 De predikant heeft voorts aan zijn beroep ten grondslag gelegd dat hij op 21 november 2018 door het uitreiken van de inhoudsopgave van het rapport aan gemeenteleden is getroffen in zijn persoonlijke levenssfeer. In de inhoudsopgave staat vermeld dat de predikant een bedrijfsarts heeft bezocht en voorts staat daarin de naam van een eerdere gemeente waarin hij als predikant heeft gestaan en waar eveneens spanningen zijn gerezen. Een van de vertegenwoordigers van de kerkenraad heeft tijdens de mondelinge behandeling van 10 december 2019 erkend dat, hoewel de verkenningcommissie heeft besloten welke informatie op de gemeenteavond van 21 november 2018 werd verstrekt, de kerkenraad beter had moeten letten op het privacy-aspect. Mede gelet op die erkenning ziet het generale college evenmin voldoende belang van de predikant bij het verkrijgen van excuses van de kerkenraad.
- 5.5 Ten slotte heeft de predikant aangevoerd dat hij belang heeft bij een oordeel van het generale college over het rapport omdat dat een rol kan spelen in het door het GCA bepaalde onderzoek ex ordinantie 3-21. Het generale college stelt voorop dat uit de bestreden uitspraak van het GCA, het verzoekschrift ex ordinantie 3-20 van het BMCV en het eindverslag van het classicale college voor de visitatie (CCV) niet kan worden afgeleid dat het rapport van de verkenningcommissie is betrokken bij de oordeelsvorming door het BMCV, het CCV of het GCA. Dat rapport was uitsluitend opgesteld ten behoeve van de kerkenraad. Het door het GCA bepaalde nadere onderzoek geschiedt binnen de kaders zoals in 4.12. tot en met 4.14. van zijn uitspraak vermeld. Indien het rapport van de verkenningcommissie (toch) in die procedure wordt ingebracht en mede wordt betrokken bij het onderzoek, kan de predikant zich in dat kader nader over de door hem bestreden conclusies uitlaten. Een oordeel van het GCA daarover in de dan te geven uitspraak kan door de predikant worden bestreden in beroep bij het generale college, binnen de grenzen van artikel 12 generale regeling 11.
- 5.6 Hieruit volgt dat geen voldoende procesbelang (meer) bestaat bij behandeling van het beroep tegen de uitspraak van het classicale college en dat de predikant daarin niet-ontvankelijk dient te worden verklaard.
- 5.7 Uit ordinantie 3-20-2 volgt dat het GCA een termijn bepaalt van ten minste drie en ten hoogste twaalf maanden binnen welke de predikant de gelegenheid heeft zich door het aanvaarden van een beroep of door een verzoek om ontheffing van de werkzaamheden dan wel van het ambt naar dit oordeel te voegen.
- 5.8 Bij het bepalen van de voegingstermijn dient het GCA de daarbij betrokken belangen van de gemeente en de predikant tegen elkaar af te wegen. Daarbij komt het GCA enige ruimte toe (GCBG 06/18). In het algemeen zullen geen zware eisen gesteld kunnen worden aan de motivering van de voegingstermijn omdat deze berust op een belangenafweging die zich naar haar aard moeilijk laat motiveren (vgl. GCBG 18/15). Het aantal dienstjaren in de desbetreffende gemeente kan als uitgangspunt voor de termijn worden gehanteerd. Het is niet onredelijk om voor elk dienstjaar gerekend tot het verzoek bedoeld in van ordinantie 3-20-1 in beginsel een maand toe te kennen

(GCBG 06/18). De hoogte van het wachtgeld mag echter niet worden betrokken bij de termijnbepaling en de leeftijd van de predikant is in beginsel geen relevant aspect (vgl. GCBG 06/18). De vraag naar het aandeel van de betrokkenen in het ontstaan van de gerezen spanningen speelt in beginsel geen rol bij het bepalen van de termijn van ordinantie 3-20-2. Een uitzondering kan gemaakt worden voor zeer bijzondere, in het oog springende omstandigheden die tot concrete complicaties hebben geleid, zoals een nader onderzoek naar de vraag of de desbetreffende predikant enige gemeente met stichting kan dienen (GCBG 06/18) of ernstig gebrekkige informatievoorziening aan de predikant (GCBG 14/18). Deze uitzondering komt echter niet voor toepassing in aanmerking indien dergelijke omstandigheden niet kunnen worden toegerekend aan de kerkenraad of predikant (GCBG 14/18). Voorts is de duur van een vrijstelling ex ordinantie 3-19 van belang (GCBG 14/18). Het generale college is bevoegd een nieuwe termijn te bepalen, waarbij rekening is gehouden met de duur van de behandeling van het beroep (artikel 12 lid 6 generale regeling 11).

- 5.9 De predikant stelt dat hem een termijn van twaalf maanden moet worden verleend. Hij voert daartoe de volgende feiten en omstandigheden aan: (i) zijn leeftijd (eenenzestig jaar), (ii) het feit dat de predikant en zijn echtgenote (ook predikant) zwaar getroffen zijn door de gerezen spanningen en losmaking, en de predikant in het bijzonder door de gang van zaken rondom het rapport van de verkenningscommissie, (iii) de predikant heeft tot het laatst toe de mogelijkheid van verzoening opengelaten en daarom lange tijd niet omgezien naar een andere gemeente, (iv) de maatregelen in verband met het coronavirus belemmeren zijn mobiliteit doordat hij niet als gastpredikant kan voorgaan en (v) zijn mobiliteit wordt verhinderd doordat het GCA de zaak voor een nader onderzoek ex ordinantie 3-21 heeft verwezen naar een nader te bepalen hoorzitting.
- 5.10 Het generale college ziet daarin onvoldoende aanleiding voor een langere voegingstermijn dan bepaald door het GCA. De voegingstermijn van zes maanden strookt met het uitgangspunt dat deze termijn qua aantal maanden gelijk is aan het aantal dienstjaren. De overige omstandigheden zijn niet dermate bijzonder of toe te rekenen aan de kerkenraad dat daarvoor een uitzondering dient te worden gemaakt. Om dezelfde redenen ziet het generale college geen grond de verzochte termijn later in te laten gaan. Dit laat onverlet dat het generale college onderkent dat de predikant dringend belang erbij heeft dat het onderzoek ex ordinantie 3-21 met de nodige voortvarendheid wordt verricht.
- Het beroep tegen de uitspraak van het GCA zal daarom wat betreft de termijnverlenging ongegrond worden verklaard. Rekening houdende met de duur van de behandeling van het beroep zal het generale college een voegingstermijn bepalen die eindigt op 1 augustus 2020.
- 5.11 Nu de predikant niet heeft gesteld en evenmin is gebleken dat de door hem verzochte wijzigingen van de uitspraak van het GCA relevant zijn voor de voegingstermijn, zal het generale college de predikant voor het overige niet-ontvankelijk verklaren in zijn beroep tegen de GCA-uitspraak.
- 5.12 Hetgeen de predikant overigens heeft aangevoerd kan niet tot een ander oordeel leiden.

6. Beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen:

- verklaart de predikant niet-ontvankelijk in zijn beroep tegen de uitspraak van het klassicale college;
- verklaart het beroep van de predikant tegen de uitspraak van het GCA wat betreft de voegingstermijn ongegrond;
- verklaart de predikant voor het overige niet-ontvankelijk in zijn beroep tegen de uitspraak van het GCA;
- maakt gebruik van zijn bevoegdheid ingevolge artikel 12 lid 6 generale regeling 11 waardoor de termijn binnen welke de predikant de gelegenheid heeft zich door het aanvaarden van een beroep of door een verzoek om ontheffing van de werkzaamheden dan wel van het ambt naar het in de uitspraak waarvan beroep vervatte oordeel te voegen, afloopt op 1 augustus 2020; en
- bepaalt dat de kosten van behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, komen voor rekening van de Kerk.

Aldus gewezen op 26 juni 2020

door mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr. ing. M. Mouthaan (secretaris), mr. C. van Viegen, ds. H.J.J. Radstake, ds. R.H. Knijff.

Uitspraak op het bezwaar van dr. A. (hierna: de predikant)

1. De procedure

- 1.1 De predikant heeft bij brief van 28 juni 2019, met bijlagen, bezwaar ingediend bij het generale college naar aanleiding van een brief van 5 juni 2019 van het moderamen van de generale synode van de Protestantse Kerk in Nederland.
- 1.2 Het generale college acht zich op basis van de stukken voldoende voorgelicht en zal reeds aanstonds op het bezwaar beslissen, zonder het moderamen in de gelegenheid te stellen op het bezwaar te reageren en zonder mondelinge behandeling.

2. De feiten

- 2.1 De predikant is sinds 29 januari 2012 verbonden aan de Hervormde wijkgemeente van bijzondere aard met rechtspersoonlijkheid te X.
- 2.2 Bij besluit van 28 juni 2018 heeft het moderamen op grond van ordinantie 4-12 in verbinding met ordinantie 4-26-3 van de kerkorde gedelegeerden aangewezen in de wijkgemeente.
- 2.3 De kerkenraad van de wijkgemeente heeft op 23 juli 2018 een bezwaarschrift ingediend bij het generale college tegen dat besluit van het moderamen.
- 2.4 Op 6 augustus 2018 heeft de predikant zich ziek gemeld.
- 2.5 Bij tussenbeslissing van 30 oktober 2018 heeft het generale college overwogen dat het besluit van het moderamen in strijd is met de kerkorde. Het moderamen heeft onvoldoende gemotiveerd dat zich in dit geval zeer bijzondere omstandigheden voordoen die grond kunnen zijn voor het oordeel dat de aanwijzing van gedelegeerden geen uitstel gedoogde tot de volgende vergadering van de generale synode. Het generale college heeft het moderamen gelegenheid gegeven zich erover uit te laten of de generale synode het besluit van het moderamen inmiddels heeft bekrachtigd en iedere verdere beslissing aangehouden. Bij genoemde tussenbeslissing van 30 oktober 2018 is geen uitspraak gedaan over de rechtmatigheid van de aanwijzing van gedelegeerden als zodanig. Partijen zijn vervolgens in overleg getreden. Daarna zijn het bestreden besluit en het daartegen ingediende bezwaar ingetrokken.
- 2.6 Bij brief van 17 april 2019 heeft de predikant de Protestantse Kerk in Nederland aansprakelijk gesteld voor de schade door zijn arbeidsongeschiktheid.
- 2.7 Bij zijn genoemde brief van 5 juni 2019 heeft het moderamen aansprakelijkheid afgewezen.

3. Het bezwaar

- 3.1 De predikant verzoekt het generale college in zijn bezwaarschrift om uit te spreken dat:
  - a. het moderamen niet een middel heeft toegepast dat de kerkorde in probleemsituaties toestaat zodat om die reden de argumentatie van het moderamen hierover in zijn brief van 5 juni 2019 niet opgaat en het moderamen volgens zijn eigen redenering geen reden heeft gegeven waarom de Protestantse Kerk in Nederland niet aansprakelijk zou kunnen worden gehouden voor het ziekteverzuim van de predikant;
  - b. het moderamen (i) heeft verzuimd om in te gaan op veel zaken uit de aansprakelijkstelling die voor de predikant in directe zin van belang zijn en (ii) motiveringen heeft nagelaten;
  - c. het feit dat de kerkenraadskwestie onder de kerkelijke rechter is geen reden kan zijn waarom het moderamen de persoonlijke omstandigheden en belangen van de predikant heeft genegeerd en verzuimd te bespreken;
  - d. het moderamen op geen enkele wijze bevoegd is zijn gezagsbeperking met betrekking tot het inhoudelijke beleid van een plaatselijke kerkenraad te negeren, ook niet in het geval (een deel van) de gemeente om een ander inhoudelijk beleid vraagt, waarbij (uiteraard) wordt verondersteld dat de plaatselijke kerkenraad zich begeeft binnen het belijden van de Protestantse Kerk in Nederland en de hele kerkenraad volgens de daartoe behorende ordinanties wettig is verkozen; en
  - e. het moderamen de aansprakelijkstelling alsnog integraal en inhoudelijk in behandeling dient te nemen en binnen zes weken na een uitspraak van het generale college alsnog een inhoudelijk reactie dient te geven.

3.2 De predikant legt het volgende aan zijn bezwaar ten grondslag. Door het handelen van kerkelijke organen van de Protestantse Kerk in Nederland is het werken van de kerkenraad van de wijkgemeente, en het werk van de predikant in het bijzonder, onder zware druk komen te staan. De predikant moest zich onder deze omstandigheden ziek melden en is al geruime tijd volledig arbeidsongeschikt. De vooruitzichten met betrekking tot voortzetting van zijn dienstwerk als predikant binnen de Protestantse Kerk in Nederland zijn zonder meer ongunstig, ook wegens zorgen rondom zijn gezondheid.

4. De beoordeling

4.1 De berechting van geschillen over civielrechtelijke schuldvorderingen is opgedragen aan de rechterlijke macht (artikel 112, eerste lid, van de Grondwet). De colleges in de Protestantse Kerk in Nederland behoren niet tot de rechterlijke macht. Het generale college is dus niet bevoegd een geschil over civielrechtelijke schuldvorderingen te berechten.

4.2 Met zijn bezwaar beoogt de predikant de door hem gestelde schade te verhalen. De grondslag van de door hem gestelde aansprakelijkheid is dat de Protestantse Kerk in Nederland onrechtmatig heeft gehandeld. De grondslag is dus onrechtmatige daad, te weten artikel 6:162, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek. Dit artikel legt een schadevergoedingsverplichting op aan degene die een onrechtmatige daad heeft gepleegd. De predikant streeft met zijn bezwaar dan ook de berechting na van een geschil over een civielrechtelijke schuldvordering. Zoals hiervoor overwogen, is het generale college niet bevoegd een dergelijk geschil te berechten.

Daaraan doet niet af dat de predikant de aansprakelijkstelling baseert op door hem gestelde feiten, met inbegrip van gedragingen van organen en ambtsdragers van de Protestantse Kerk in Nederland, die zouden zijn voorgevallen toen hij als predikant werkzaam was in de wijk-gemeente (vgl. GCBG 07/16).

Hieruit volgt dat het generale college zich onbevoegd zal verklaren het bezwaar te beoordelen voor zover dat betrekking heeft op de afwijzing van civielrechtelijke aansprakelijkheid.

4.3 Voor zover de predikant met zijn bezwaar opkomt tegen het besluit van het moderamen van 28 juni 2018 (de aanwijzing van gedelegeerden) is hij daarin niet-ontvankelijk. In ordinantie 12-3-5 is bepaald dat bezwaren dienen te worden ingediend binnen dertig dagen na de dag waarop het besluit werd verzonden of na de dag waarop daarvan redelijkerwijze kennis kon worden genomen. Het op 1 juli 2019 bij het generale college binnengekomen bezwaarschrift van de predikant is niet binnen dertig dagen na 28 juni 2018 ingediend, zodat de in de kerkorde voorgeschreven bezwaartermijn is overschreden. Het generale college is niet gebleken van feiten of omstandigheden die deze termijnoverschrijding verschoonbaar maken.

5. Beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen:

- verklaart zich onbevoegd om het bezwaar te beoordelen voor zover dat betrekking heeft op de afwijzing van civielrechtelijke aansprakelijkheid;
- verklaart de predikant voor het overige niet-ontvankelijk in zijn bezwaar; en
- bepaalt dat de kosten van behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, komen voor rekening van de Kerk.

Aldus gewezen op 31 oktober 2019

door mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr. ing. M. Mouthaan (secretaris), mw mr. C.I.H. Kerstens-Fockens, ds. H.J.J. Radstake en ds. R.H. Knijff.

Procedure

De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen heeft kennis genomen van:

- a. Het per e-mail op 5 juli 2019 verzonden - thans nog - ongemotiveerde beroepschrift van S.I., W.O. en H.C.D. te [...] (hierna: appellanten) gericht tegen de uitspraak van het classicale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in de regio Groningen-Drenthe van 21 mei 2019, verzonden op 27 juni 2019. Bij die uitspraak heeft het classicale college, voor zover hier van belang, het besluit van de Algemene Kerkenraad van de Protestantse Gemeente [...] van 7 maart 2019 (hierna: het bestreden besluit) bevestigd.
- b. Het verzoekschrift als bedoeld in ordinantie 12-8-3, vervat in het hierboven onder a vermelde beroepschrift.
- c. Het verweer van de Algemene Kerkenraad, per e-mail ontvangen op 11 juli 2019.
- d. De bestreden uitspraak en de stukken die het classicale college ter beschikking stonden.

Beoordeling

- 1.1. Bij het bestreden besluit heeft de Algemene Kerkenraad besloten:
  - de [Kerk A] en [gebouw B] aan te wijzen als kerkgebouw van de toekomst;
  - de [Kerk C] af te stoten;
  - alle gelden en geldstromen van niet diaconale aard van PKN [...] onder beheer te brengen van het college van kerkrentmeesters.
- 1.2. De bezwaren van appellanten tegen dit besluit, zoals die door het classicale college samengevat zijn weergegeven, luiden als volgt.
  - A. Het besluit is hoofdzakelijk genomen op facilitaire gronden. Het programma van eisen is nooit voorgelegd aan de gemeenteleden.
  - B. De Algemene Kerkenraad heeft verzuimd om vooraf met de gemeente basisbesprekingen te voeren over de identiteit en herkenbaarheid van de Protestantse gemeente [...] om zo te komen tot een breed gedragen integraal beleidsplan.
- 1.3. Met betrekking tot bezwaar A. heeft het classicaal college overwogen: "Het Programma van Eisen is zo blijkt uit de bijlagen 3 en 4 van het verweerschrift van de Algemene Kerkenraad opgesteld door, ieder voor zich, de kerkenraden van de wijkgemeenten X. en Y. Deze twee Programma's van Eisen zijn samengevoegd tot een Programma van Eisen die door het College van Kerkrentmeesters is gebruikt voor de vergelijking van de twee gebouwen, zoals beschreven in het adviesrapport. Inherent aan de aard van deze documenten bevatten zij wensen met betrekking tot een in gebruik te nemen gebouw. Door de wijze van totstandkoming van deze documenten kon en mocht de Algemene Kerkenraad uitgaan van voldoende draagvlak binnen de twee wijkgemeenten voor de inhoud. Het College is van mening dat het College van Kerkrentmeesters hiermede heeft voldaan aan het gestelde in Ordinantie 11 art. 2 lid 7. Te weten het zorgdragen voor het beschikbaar zijn van ruimten voor de eredienst en de andere activiteiten van de gemeente." En met betrekking tot bezwaar B heeft het classicaal college overwogen: "Het College verstaat dit bezwaar aldus dat bezwaarde van mening is dat de Algemene Kerkenraad slechts tot een besluit aangaande de gebouwenkeuze had kunnen komen indien een dergelijk besluit was ingebed in een meerjarenbeleidsplan. Bezwaarde miskent hiermede dat de voorschriften in Ordinantie 4 artikel 8 lid 6 en artikel 8 lid 9 nevenschikkend zijn. Lid 9 schrijft 'slechts' voor dat ten aanzien van een limitatief opgesomde onderwerpen - i.c. het verwerven, ingrijpend verbouwen, afbreken, verkopen of op andere wijze vervreemden van een kerkgebouw - de kerkenraad geen besluit kan nemen zonder de leden van de gemeente daarin te kennen en daarover te horen. Met betrekking tot de wijziging of vaststelling van een beleidsplan (...) wordt gesteld dat dit slechts kan geschieden nadat de gemeenteleden in de gelegenheid zijn gesteld hun mening kenbaar te maken. Hieruit kan niet worden afgeleid dat de in lid 9 genoemde ingrijpende beslissingen pas mogen worden genomen indien daar een beleidsplan als bedoeld in artikel 8 lid 6 is vastgesteld." Ten slotte heeft het classicaal college overwogen dat het voor het overige van mening is dat de kerkenraad aan de regels van de kerkorde en ordinanties heeft voldaan om tot het bestreden besluit te komen.
- 1.4. Appellanten hebben de voorzitter verzocht : "... de AK en het CvK van de Protestantse Gemeente te [...] te gelasten elke uitvoeringshandeling in het kader van het bestreden besluit op te schorten tot uw college zich hierover heeft uitgesproken."

- 1.5 De Algemene Kerkenraad heeft als verweer aangevoerd dat het verzoek niet is onderbouwd en derhalve geen argumenten bevat die inwilliging daarvan rechtvaardigen. De uitspraak van het classicaal college bevat daarvoor eveneens geen argumenten en evenmin hebben zich nieuwe feiten en omstandigheden voorgedaan.
- 1.6 In hetgeen door appellanten is aangevoerd ziet de voorzitter geen aanleiding om over te gaan tot toepassing van ordinantie 12-8-3, zoals verzocht. Het verzoek is in het geheel niet onderbouwd. Ook ambtshalve ziet de voorzitter geen aanleiding om het bestreden besluit op te schorten dan wel een andere spoedvoorziening te treffen.

Beslissing

De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen
- wijst het verzoek om toepassing van ordinantie 12-8-3 af.

Gedaan te Voorburg op 15 juli 2019
door mr. Th. C. van Sloten, voorzitter

Procedure

De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen heeft kennis genomen van :

- a. Het per e-mail op 23 juli 2019 verzonden beroepschrift van de heer A.J.H. te [...] (hierna: appelland) gericht tegen de uitspraak van het classicale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in de regio Groningen-Drenthe van 21 mei 2019, verzonden op 27 juni 2019. Bij die uitspraak heeft het classicale college het besluit van de algemene kerkenraad van de Protestantse gemeente [...] van 7 maart 2019 (hierna: het bestreden besluit) bevestigd.
- b. Het verzoekschrift als bedoeld in ordinantie 12-8-3, vervat in het hierboven onder a vermelde beroepschrift.
- c. Het verweer van de algemene kerkenraad, per e-mail ontvangen op 22 augustus 2019.
- d. De bestreden uitspraak en de stukken die het classicale college ter beschikking stonden.

Beoordeling

- 1.1 Bij het bestreden besluit heeft de algemene kerkenraad besloten:
  - de Kerk A. met gebouw B. aan te wijzen als kerkgebouw van de toekomst;
  - de Kerk C. af te stoten;
  - alle gelden en geldstromen van niet diaconale aard van PKN [...] onder beheer te brengen van het college van kerkrentmeesters.
- 1.2 Appelland heeft tegen dit besluit bij het classicale college een groot aantal bezwaren ingebracht. Het classicale college heeft die bezwaren in 14 afzonderlijke punten in zijn uitspraak weergegeven en vervolgens met betrekking tot deze punten zijn oordeel gegeven. De voorzitter verwijst hiervoor korthedshalve naar die uitspraak.
- 1.3 Hetgeen appelland in beroep tegen die uitspraak aanvoert komt er - samengevat weergegeven - op neer dat het classicale college ten onrechte slechts heeft getoetst of de algemene kerkenraad procedureel correcte stappen heeft gezet en dat enkel om die reden het bestreden besluit bevestigd kan worden. Het classicale college had niet alleen aan procedure- en vormvereisten moeten toetsen, maar tevens aan regels van redelijkheid en billijkheid. Er is verder slechts marginaal kennis genomen van zijn argumenten, waarmee de uitspraak van het classicale college onvoldoende is gemotiveerd. Daarnaast heeft appelland met betrekking tot afzonderlijke overwegingen van het classicale college beroepsgronden naar voren gebracht die erop neerkomen dat
  - het classicale college zijn bezwaren onvolledig heeft weergegeven;
  - zijn bezwaren zijn gebagatelliseerd;
  - een onjuiste uitleg is gegeven aan ordinantie 4-8-7;
  - het bezwaar tegen het ontbreken van een beleidsplan onjuist is geïgnd;
  - een vijftal afzonderlijke bezwaren ten onrechte op een hoop is gegooid;
  - ten onrechte beweringen van de algemene kerkenraad niet nader op juistheid zijn onderzocht;
  - de afdoening van zijn bezwaar met betrekking tot toegang tot de kerkenraadsvergadering onbegrijpelijk is;
  - ten onrechte niet is ingegaan op zijn bezwaren met betrekking tot de totstandkoming van het Programma van Eisen;
  - niet is onderbouwd waarom het classicale college van oordeel is dat de algemene kerkenraad geen onverantwoorde en onzorgvuldige afwegingen met betrekking tot financiële risico's heeft gemaakt, gekozen heeft voor het duurste alternatief met de twijfelachtige veronderstelling van een groeiende gemeente.
- 1.4 Appelland heeft de voorzitter verzocht opschorting ten gelasten van de ten uitvoerlegging of werking van het bestreden besluit totdat uitspraak is gedaan op zijn beroep omdat dit besluit, zoals appelland stelt, onzorgvuldig tot stand is gekomen, niet redelijk en billijk is, niet in het belang van de Protestantse gemeente [...] is doch de eenheid van de gemeente schaadt.
- 1.5 De algemene kerkenraad heeft als verweer aangevoerd dat
  - appelland geen nieuwe feiten of argumenten aanvoert anders dan zijn kritiek op de uitspraak van het classicale college;
  - appelland in zijn beroepschrift veel argumenten noemt die geen (directe) relatie hebben met besluiten inzake de gebouwenkeuze;

- de uitspraak van het classicale college geen argumenten bevat voor inwilliging van het verzoek en zich evenmin nieuwe feiten en omstandigheden hebben voorgedaan.
- 1.6. In het kader van een verzoek om opschorting wordt niet vooruitgelopen op het door het generale college te geven oordeel op het beroepschrift, maar wordt slechts beoordeeld of er, gezien de betrokken belangen, aanleiding bestaat de tenuitvoerlegging van het bestreden besluit op te schorten. In hetgeen door appelland is aangevoerd ziet de voorzitter geen aanleiding om over te gaan tot toepassing van ordinantie 12-8-3 zoals verzocht. Van enig spoedeisend belang om de gevraagde voorziening te treffen in afwachting van de beslissing op het beroep door het generale college is de voorzitter niet gebleken. Voor zover de door appelland naar voren gebrachte gronden tevens moeten worden gezien als gronden voor zijn verzoek om opschorting, leent een procedure als de onderhavige zich niet voor een beoordeling daarvan. Een en ander zou te veel vooruitlopen op de behandeling van het beroep door het generale college. Daarbij komt dat enkel een - in de opvatting van appelland - onjuiste uitspraak van het classicale college nog niet met zich brengt de tenuitvoerlegging of werking van het besluit waarop die uitspraak ziet op te schorten. Ook ambtshalve ziet de voorzitter geen aanleiding om het bestreden besluit op te schorten dan wel een andere spoedvoorziening te treffen.

Beslissing

De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen
- wijst het verzoek om toepassing van ordinantie 12-8-3 af.

Gedaan te Voorburg op 29 augustus 2019
door mr. Th. C. van Sloten, voorzitter.

Procedure

De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen heeft kennis genomen van:

- a. Het per e-mail op 21 juli 2019 verzonden beroepschrift van de wijkkerkenraad Y. te [...] (hierna: appelland), gericht tegen de uitspraak van het classicale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in de regio Groningen-Drenthe van 21 mei 2019, verzonden op 27 juni 2019. Bij die uitspraak heeft het classicale college het besluit van de Algemene Kerkenraad van de Protestantse gemeente [...] van 7 maart 2019 (hierna: het bestreden besluit) bevestigd.
- b. Het verzoek als bedoeld in ordinantie 12-8-3, vervat in het hierboven onder a vermelde beroepschrift.
- c. Het verweer van de Algemene Kerkenraad, per e-mail ontvangen op 4 september 2019.
- d. De bestreden uitspraak en de stukken die het classicale college ter beschikking stonden.

Beoordeling

- 1.1 Bij het bestreden besluit heeft de Algemene Kerkenraad besloten:
  - de Kerk A. en gebouw B. aan te wijzen als kerkgebouw van de toekomst;
  - de Kerk C. af te stoten;
  - alle gelden en geldstromen van niet diaconale aard van PKN [...] onder beheer te brengen van het college van kerkrentmeesters.
- 1.2 Appelland heeft tegen dit besluit bij het classicale college een groot aantal bezwaren ingebracht. Het classicale college heeft die bezwaren in zijn uitspraak weergegeven en vervolgens met betrekking tot deze punten zijn oordeel gegeven. De voorzitter verwijst hiervoor korthedshalve naar die uitspraak.
- 1.3 Hetgeen appelland in beroep tegen die uitspraak aanvoert komt - samengevat weergegeven - op het volgende neer:
  - het classicale college gaat voorbij aan hetgeen door appelland is aangevoerd met betrekking tot de ontvankelijkheid van een der ondertekenaars van het bezwaarschrift;
  - het classicale college heeft ten onrechte slechts marginaal getoetst, ook had getoetst moeten worden of de vereiste zorgvuldigheid in acht is genomen;
  - het classicale college geeft een onjuiste uitleg aan ordinantie 4-8-7 een meerjarenbeleidsplan ontbreekt ten onrechte;
  - de bezwaren met betrekking tot het kennen en horen zijn ten onrechte afgewezen;
  - de uitspraak van het classicale college is niet tot onvoldoende gemotiveerd, niet op alle feiten wordt ingegaan, tevens is er geen gedegen onderzoek naar de feiten ingesteld;
  - de Algemene Kerkenraad heeft gehandeld in strijd met artikel VI, eerste lid, van de Kerkorde;
  - het oecumenische karakter van wijkgemeente Y. staat onder druk;
- 1.4 Appelland heeft de voorzitter verzocht een voorziening te treffen welke erin voorziet dat de Algemene Kerkenraad en het college van kerkrentmeesters geen verdere uitvoering geven aan het bestreden besluit.
- 1.5 De Algemene Kerkenraad heeft als verweer aangevoerd dat
  - appelland geen nieuwe feiten of argumenten aanvoert anders dan zijn kritiek op de uitspraak van het classicale college;
  - appelland in zijn beroepschrift veel argumenten noemt die geen (directe) relatie hebben met besluiten inzake de gebouwenkeuze;
  - de uitspraak van het classicale college geen argumenten bevat voor inwilliging van het verzoek en zich evenmin nieuwe feiten en omstandigheden hebben voorgedaan.
- 1.6 In het kader van een verzoek om opschorting wordt niet vooruitgelopen op het door het generale college te geven oordeel op het beroepschrift, maar wordt slechts beoordeeld of er, gezien de betrokken belangen, aanleiding bestaat de tenuitvoerlegging van het bestreden besluit op te schorten. In hetgeen door appelland is aangevoerd ziet de voorzitter geen aanleiding om over te gaan tot toepassing van ordinantie 12-8-3 zoals verzocht. Van enig spoedeisend belang om de gevraagde voorziening te treffen in afwachting van de beslissing op het beroep door het generale college is de voorzitter niet gebleken. Voor zover de door appelland naar voren gebrachte gronden tevens moeten worden gezien als gronden voor zijn verzoek om opschorting,

leent een procedure als de onderhavige zich niet voor een beoordeling daarvan. Een en ander zou te veel vooruitlopen op de behandeling van het beroep door het generale college. Daarbij komt dat enkel een - in de opvatting van appellant - onjuiste uitspraak van het klassicale college nog niet met zich brengt de tenuitvoerlegging of werking van het besluit waarop die uitspraak ziet op te schorten. Ook ambtshalve ziet de voorzitter geen aanleiding om het bestreden besluit op te schorten dan wel een andere spoedvoorziening te treffen.

Beslissing

De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen - wijst het verzoek om toepassing van ordinantie 12-8-3 af.

Gedaan te Voorburg op 9 september 2019
door mr. Th. C. van Sloten, voorzitter

Procedure

De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen heeft kennis genomen van :

- a. Het per e-mail op 22 juli 2019 verzonden beroepschrift van 13 afzonderlijke personen, waarvan 11 woonachtig in [...] en twee in [...], zich noemende petitiegroep Y. (hierna: appellanten), gericht tegen de uitspraak van het classicale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in de regio Groningen-Drenthe van 21 mei 2019, verzonden op 27 juni 2019. Bij die uitspraak heeft het classicale college, beslissende op het daartegen door de wijkkerkenraad van Y. ingediende bezwaar het besluit van de Algemene Kerkenraad van de Protestantse Gemeente [...] van 7 maart 2019 (hierna: het bestreden besluit) bevestigd.
- b. Het verzoek als bedoeld in ordinantie 12-8-3, vervat in het hierboven onder a vermelde beroepschrift.
- c. Het verweer van de Algemene Kerkenraad, per e-mail ontvangen op 4 september 2019.
- d. De bestreden uitspraak en de stukken die het classicale college ter beschikking stonden.

Beoordeling

- 1.1 Bij het bestreden besluit heeft de Algemene Kerkenraad besloten:
  - de Kerk A. en gebouw B. aan te wijzen als kerkgebouw van de toekomst;
  - de Kerk C. af te stoten;
  - alle gelden en geldstromen van niet diaconale aard van PKN [...] onder beheer te brengen van het college van kerkrentmeesters.
- 1.2 Appellanten hebben tegen dit besluit bij het classicale college een groot aantal bezwaren ingebracht. Het classicale college heeft die bezwaren in zijn uitspraak weergegeven en vervolgens met betrekking tot deze punten zijn oordeel gegeven. De voorzitter verwijst hiervoor korthedshalve naar die uitspraak.
- 1.3 Hetgeen appellanten in beroep tegen die uitspraak aanvoeren komt - samengevat weergegeven - op het volgende neer:
  - het classicale college gaat voorbij aan hetgeen is aangevoerd met betrekking tot de positie van andersgebondenen binnen de oecumenische wijkgemeente;
  - het classicale college heeft ten onrechte slechts marginaal getoetst, ook had getoetst moeten worden of de vereiste zorgvuldigheid in acht is genomen;
  - het classicale college heeft ten onrechte niet gemotiveerd waarom het bezwaar met betrekking tot het onder druk zetten van de wijkgemeente ongegrond is verklaard;
  - de bezwaren met betrekking tot het kennen en horen zijn ten onrechte afgewezen;
  - de uitspraak van het classicale college is niet tot onvoldoende gemotiveerd, niet op alle feiten wordt ingegaan, tevens is er geen gedegen onderzoek naar de feiten ingesteld;
  - de Algemene Kerkenraad heeft gehandeld in strijd met artikel VI, eerste lid, van de Kerkorde;
  - het oecumenische karakter van wijkgemeente Y. staat onder druk;
- 1.4 Appellanten hebben verzocht de voorzitter een voorziening te treffen welke erin voorziet dat de Algemene Kerkenraad en het college van kerkrentmeesters geen verdere uitvoering geven aan het bestreden besluit.
- 1.5 De Algemene Kerkenraad heeft als verweer aangevoerd dat
  - appellant geen nieuwe feiten of argumenten aanvoert anders dan zijn kritiek op de uitspraak van het classicale college;
  - appellant in zijn beroepschrift veel argumenten noemt die geen (directe) relatie hebben met besluiten inzake de gebouwenkeuze;
  - de uitspraak van het classicale college geen argumenten bevat voor inwilliging van het verzoek en zich evenmin nieuwe feiten en omstandigheden hebben voorgedaan.
- 1.6 In het kader van een verzoek om opschorting wordt niet vooruitgelopen op het door het generale college te geven oordeel op het beroepschrift, maar wordt slechts beoordeeld of er, gezien de betrokken belangen, aanleiding bestaat de tenuitvoerlegging van het bestreden besluit op te schorten. In hetgeen door appellanten is aangevoerd ziet de voorzitter geen aanleiding om over te gaan tot toepassing van ordinantie 12-8-3 zoals verzocht. Van enig spoedeisend belang om de gevraagde voorziening te treffen in afwachting van de beslissing op het beroep door het generale college is de voorzitter niet gebleken. Voor zover de door appellant naar voren gebrachte gronden tevens moeten worden gezien als gronden voor zijn verzoek om opschorting,

leent een procedure als de onderhavige zich niet voor een beoordeling daarvan. Een en ander zou te veel vooruitlopen op de behandeling van het beroep door het generale college. Daarbij komt dat enkel een - in de opvatting van appellant - onjuiste uitspraak van het klassicale college nog niet met zich brengt de tenuitvoerlegging of werking van het besluit waarop die uitspraak ziet op te schorten. Ook ambtshalve ziet de voorzitter geen aanleiding om het bestreden besluit op te schorten dan wel een andere spoedvoorziening te treffen.

Beslissing

De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen - wijst het verzoek om toepassing van ordinantie 12-8-3 af.

Gedaan te Voorburg op 9 september 2019
door mr. Th. C. van Sloten, voorzitter

Uitspraak op de beroepen van appellanten:

- S.I., W.O. en H.C.D. allen lid van de wijkgemeente X te [...] (beroep 08/19 A);
- de wijkkerkenraad wijkgemeente Y. te [...] (beroep 08/19 B);
- J.S.K., lid van wijkgemeente X., en S.B. en A.B.S., beiden lid van wijkgemeente Y. (beroep 18/19 C);
- B.B., G.B., D.B., W.B., H.B., W.H., T.K., E.M., K.S., J.V., E.V., G.W. en G.W., allen lid van wijkgemeente Y. en samen handelende onder de naam petitiegroep Y. (hierna: de petitiegroep) (beroep 08/19 D); en
- A.J.H., lid van wijkgemeente X. (beroep 08/19 E).

1. De procedure

1.1. Het generale college heeft kennis genomen van:

- a) de vijf uitspraken waarvan beroep, van het klassicale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in de Protestantse Kerk in Nederland in de regio Groningen- Drenthe, gedaan op 21 mei 2017. Daarbij heeft het klassicale college het besluit bevestigd van de algemene kerkenraad van de Protestantse gemeente te [...] (hierna: de kerkenraad respectievelijk de gemeente) van 7 maart 2019 tot het aanwijzen van [Kerk A.] en [gebouw B.] als hoofdlocatie voor de activiteiten van de gemeente en tot verkoop van [Kerk C.];
- b) de beroepschriften van appellanten;
- c) het verweerschrift van de kerkenraad; en
- d) de stukken die het klassicale college het generale college heeft doen toekomen.

1.2. Op 31 oktober 2019 heeft de mondelinge behandeling plaatsgevonden waarbij aanwezig waren namens appellanten S.I., W.O., H.C.D., W.H. namens wijkgemeente Y.I, J.V. en H.B. namens de petitiegroep, W.V. en W.B. namens zowel wijkgemeente Y. als de petitiegroep, J.S.K., A.J.H. en namens de kerkenraad J.K. (scriba AK) en B.B. (voorzitter college van kerkrentmeesters). Appellanten hebben pleitnotities overgelegd.

2. De feiten

2.1. De gemeente bestaat uit de twee wijkgemeenten X. en Y.. Wijkgemeente X. houdt erediensten in Kerk C. en in Kerk A. Wijkgemeente X. maakt ook gebruik van het gebouw B. dat naast Kerk A. staat. De erediensten van wijkgemeente Y. vinden plaats in gebouw D., een gehuurde locatie buiten het centrum van [...] waarvan de huur door de kerkenraad is opgezegd.

2.2. Kerk C. en Kerk A. werden in het verleden gebruikt door de Hervormde gemeente te [...] resp. de Gereformeerde Kerk [...]. Deze gemeenten zijn in 2005 gefuseerd in de wijkgemeente X.

2.3. Over de aanleiding tot de gebouwenkeuze wordt in het bestreden besluit het volgende vermeld:

‘ • Bij de fusie van onze kerken in 2005 waren er 3 vierplekken (Kerk A., Kerk C. en gebouw D.). Afgesproken is dat tot 2015 deze gebouwen gehandhaafd zouden blijven. De protestantse gemeente zit qua exploitatiebegroting al een aantal jaren in zwaar weer. Oplopende tekorten dwingen tot actie. Ook het classicaal toezicht (CCBB) geeft hiertoe dringende aanwijzingen.

• De AK heeft in het verleden een afweging gemaakt over nieuwbouw of bestaande gebouwen handhaven. De AK heeft besloten dat het gebouw voor de toekomst gebaseerd zal zijn op één van de gebouwen in het Centrum.

• De wijkkerkenraden hebben in 2017 een Programma van Eisen (hierna. PvE) ingediend bij de AK. De wijkkerkenraden geven daarin aan hoe het gebouw voor de kerk van de toekomst er uit moet zien c.q aan welke eisen het moet voldoen. De AK heeft het PvE unaniem overgenomen.

• De AK heeft het CvK opdracht gegeven om een advies uit te brengen voor de gebouwenkeuze. Zoals in het advies te lezen valt, is er in twee stappen een advies uitgebracht. Op basis van het eerste advies is, gehoord hebbende de reacties van onze gemeenteleden, voorgesteld om het advies met extra onderzoeksvragen uit te breiden. Kortweg: a. kan en mag het wat we willen in Kerk C., b. hoe zit het financieel en c. hoe gaan we om met duurzaamheid'. Het advies van het CvK is uitgebracht op 29 december 2018 en de AK heeft daarover een voorgenomen besluit genomen.'

2.4. Op 10 januari 2019 heeft de kerkenraad het voorgenomen besluit genomen om Kerk A. met gebouw B. aan te houden als gebouw voor de toekomst.

- 2.5. Op 30 januari 2019 heeft de kerkenraad een gemeentevond gehouden over het voorgenomen besluit.

3. Gronden van het beroep

- 3.1. Appellanten voeren onder meer het volgende aan.

- 3.2. Appellanten in zaak 08/19 A: Het classicale college heeft ten onrechte twee medebezwaarden niet-ontvankelijk verklaard in hun bezwaar omdat zij geen gemeentelid zouden zijn. Dat zijn zij wel en dat had het classicale college aan de hand van het ledenregister kunnen en moeten vaststellen.

De kerkenraad heeft de gemeente niet gekend en gehoord in het besluit. De kerkenraad is voorbijgegaan aan hetgeen door een grote groep gemeenteleden is ingebracht. Een projectgroep uit de gemeente heeft geadviseerd tot behoud van Kerk C.. Dit advies is slechts summierlijk ter sprake gebracht tijdens de gemeentevond.

Het programma van eisen is op een oneigenlijke wijze tot stand gekomen. Het was niet bekend dat het gebruikt zou worden om een keuze te maken tussen de gebouwen.

Het besluit had in redelijkheid en billijkheid niet genomen kunnen worden als er een objectieve weging van argumenten had plaatsgevonden. De kerkenraad heeft te veel gewicht toegekend aan functionaliteit en flexibiliteit; stenen gaan daardoor voor pastoraat en diaconaat. Bovendien is door de financiële situatie onzeker of de gewenste functionaliteit zal worden gerealiseerd.

Het besluit is gebaseerd op een berekening die uitgaat van verkeerde aannames. De scores van het orgel en de stiltecentra Kerk C. zijn te laag. Cultuurhistorische aspecten zijn ten onrechte niet in aanmerking genomen.

Evenals andere appellanten, menen appellanten in zaak 08/19 A dat het classicale college het besluit ten onrechte slechts marginaal op de inhoud heeft getoetst.

- 3.3. Appellanten in de zaken (08/19 B en D): De kerkenraad heeft zich directief opgesteld tijdens de besluitvorming. De gemeente is onder druk gezet. De kerkenraad heeft onvoldoende gedaan met de inbreng vanuit de gemeente zoals de oproep aan de kerkenraad om ook de belangen van wijkgemeente Y. te behartigen, om contact te leggen met gegadigden voor verkoop en om alternatieve scenario's te onderzoeken die niet uitgaan van verkoop van een kerkgebouw. Het besluit leidt tot integratie en zet daarmee het oecumenische karakter van de gemeente verder onder druk; er is op langere termijn geen eigen vierplek voor wijkgemeente Y.. De kerkenraad heeft dit belang ten onrechte niet meegewogen.

Evenals andere appellanten, stellen wijkgemeente Y. en de petitiegroep dat het besluit niet genomen had mogen worden zonder dat het is ingebed in een beleidsplan (ordinantie 4-7-1 van de kerkorde).

- 3.4. Appellanten in de zaak 08/19 C: De besluiten zijn ten onrechte gebaseerd op het programma van eisen. Daaruit blijkt de wens vierentwintig uur per dag, zeven dagen per week kerk te zijn. De kerk wordt echter alleen gebruikt op zondag. De beoogde gebouwen bieden meer capaciteit dan nodig. Bovendien neemt de kerkenraad met het besluit een onaanvaardbaar financieel risico door te investeren voordat Kerk C. is verkocht. Deze kan niet of alleen met een bruidschat verkoopbaar blijken. Voorts zijn de kosten van verbouwing van de Kerk A. met gebouw B. te hoog. De verwachting van de eerder genoemde projectgroep is dat binnen tien jaar twee miljoen euro van het vermogen zal zijn besteed aan vaste lasten. Deze kunnen door een jaarlijks exploitatietekort en teruglopende ledentallen niet meer met levend geld worden bestreden. De verbouwing zal daardoor ten koste gaan van pastoraat.

- 3.5. Appellanten in de zaak 08/19 E: De kerkenraad had ook andere opties moeten onderzoeken dan de keuze tussen Kerk A. en Kerk C.. Gebouw D. voldoet meer aan de wensen dan de andere gebouwen. Met het besluit wordt wijkgemeente Y. geen alternatieve vierplek geboden. Het programma van eisen geeft dromen en wensen weer. Daarom had het besluit daar niet op gebaseerd mogen worden. Bovendien zal het besluit daar niet aan beantwoorden als de kerkenraad ervoor kiest om Kerk A. met gebouw B. niet (geheel) te verbouwen. De kerkenraad voert die mogelijkheid van deelrealisatie aan als voordeel van de combinatie Kerk A. en gebouw B.. Verder baseert de kerkenraad het besluit ten onrechte op mogelijke groei van de gemeente. De trend is duidelijk krimp.

4. Beoordeling

- 4.1. In het bestreden besluit heeft de kerkenraad een aantal verschillende beslissingen genomen. De beroepsgronden van appellanten richten zich evenwel enkel tegen het besluit tot aanwijzing van Kerk A. met gebouw B. als kerkgebouw van de toekomst. Daarnaast is een aantal grieven geformuleerd ten aanzien van gebeurtenissen in het verleden, die niet gericht zijn tegen één van de in het bestreden besluit vervatte beslissingen. Een voorbeeld hiervan is de opzegging van de huur van gebouw D.. Het generale college stelt voorop dat in een procedure als de onderhavige enkel een oordeel kan worden gegeven over het ter discussie gestelde besluit van de kerkenraad en niet over een veelheid aan gebeurtenissen in het verleden, waartegen destijds geen bezwaar is gemaakt of die ondanks daartegen gerichte bezwaren onherroepelijk zijn geworden. In zoverre heeft het klassicale college terecht een aantal bezwaargronden onbesproken gelaten en zal het generale college dit ook doen.
- 4.2. In beroep is tevens betoogd dat het klassicale college een aantal bezwaarden ten onrechte niet-ontvankelijk heeft verklaard. Het generale college constateert dat geen van deze bezwaarden beroep heeft aangetekend. Nu het beroep van de overige appellanten inhoudelijk is besproken en zij geen belang hebben bij het aanvechten van de niet-ontvankelijkverklaring van het bezwaar van anderen zal het generale college ook deze beroepsgronden onbesproken laten.
- 4.3 Een groot deel van de door de verschillende appellanten aangevoerde beroepsgronden overlapt elkaar. Het generale college zal daarom de verschillende beroepsgronden hieronder bespreken en niet ieder beroep afzonderlijk.
- 4.4 Bij de beoordeling van de beroepsgronden gericht tegen het besluit staat het bepaalde in artikel 25, eerste lid, van de Generale regeling 11 Kerkelijke rechtspraak voorop. Een college voor de behandeling van bezwaren en geschillen kan een besluit van een kerkelijk lichaam geheel of ten dele vernietigen, aanvullen of ter zake een voorziening geven, als
- het bestreden besluit is genomen in strijd met de kerkorde of met wettelijke bepalingen,
  - het kerkelijk lichaam bij het nemen van het besluit niet de vereiste zorgvuldigheid in acht genomen heeft,
  - het kerkelijk lichaam de bevoegdheid tot het nemen van het besluit heeft gebruikt voor een ander doel dan waarvoor deze bevoegdheid is verleend,
  - het kerkelijk lichaam – bij een afweging van de betrokken belangen – in redelijkheid niet tot het bestreden besluit had kunnen komen.
- 4.5. Het generale college stelt voorop dat ook in zaken waar het gaat om de keuze tussen kerkgebouwen het toetsingskader van artikel 25, eerste lid, van de Generale regeling 11 Kerkelijke rechtspraak van toepassing is. Beroepsgronden die zich richten op het na de eerste drie gedachtestreepjes vermelde dienen ten volle te worden getoetst, terwijl bij de beoordeling van de vraag of de kerkenraad bij afweging van alle betrokken belangen niet in redelijkheid tot de het bestreden besluit heeft kunnen komen de in de jurisprudentie van het generale college ontwikkelde terughoudendheid op zijn plaats is. Deze terughoudendheid is immers geboden nu de kerkenraad – anders dan het generale college – bij uitstek in staat is om plaatselijke belangen en gevoeligheden te wegen en hangt tevens samen met de kerkordelijke taken en verantwoordelijkheden van de kerkenraad. Een terughoudende toets betekent evenwel niet dat er in het geheel geen toets plaatsvindt.

Strijd met kerkorde of zorgvuldigheid

- 4.6. Ten aanzien van de vraag of het besluit tot aanwijzing van Kerk A. met gebouw B. mocht worden genomen, zonder dat dit was voorzien in een beleidsplan overweegt het generale college dat de kerkorde geen voorafgaand beleidsplan voorschrijft. Weliswaar heeft het de voorkeur een dergelijk ingrijpend besluit in samenhang met een beleidsplan te nemen, maar indien de kerkenraad er om verschillende redenen niet in slaagt tijdig een beleidsplan op te stellen, betekent dit niet dat het besluit niet kan worden genomen. Verschillende omstandigheden - zoals bijvoorbeeld financiële - kunnen ertoe nopen dat een beleidsplan niet kan worden afgewacht. Wel dient de besluitvorming en het uiteindelijke besluit te voldoen aan de bepalingen van artikel 25, eerste lid, voornoemd.
- 4.7. Zo vereist zowel de kerkorde als de zorgvuldigheid dat gemeentelieden bij besluiten als hier aan de orde vooraf worden gekend en gehoord. Het doel hiervan is dat gemeentelieden de gelegenheid krijgen om kenbaar te maken hetgeen zij van belang achten voor de door de kerkenraad uiteindelijk te nemen beslissingen. Dit vereiste ziet echter niet op medezeggenschap, noch houdt het in dat er consensus moet worden bereikt of dat er zou moeten worden gestemd. Evenmin noodzaakt het de kerkenraad om bij het uiteindelijke besluit ieder ingebracht

tegenargument gemotiveerd te weerleggen. Het generale college overweegt dat op meerdere momenten de gemeente is gekend en gehoord. Hierbij kwam naar voren dat er geen verschil van inzicht bestond over de noodzaak tot het aanwijzen van één kerkgebouw onder afstoting van de andere. Aan de twee wijkgemeenten is vervolgens gevraagd aan te geven welke kenmerken het toekomstige kerkgebouw zou moeten hebben en op basis hiervan is onderzocht in welk kerkgebouw dit het best te realiseren was. Dat hierbij 'dromen' zijn gehanteerd als 'eisen' acht het generale college niet onzorgvuldig. Er werd immers kennelijk belang gehecht aan bepaalde kenmerken. De vraag of aan volstrekt irreële wensen een doorslaggevend gewicht is toegekend zou eventueel wel een rol kunnen spelen bij de hierna te beoordelen redelijkheid van de uiteindelijke belangenafweging. Dat de kerkenraad de gemeente onder druk heeft gezet of dat het programma van eisen onvoldoende draagvlak heeft in de gemeente, is door appellanten onvoldoende onderbouwd en ook overigens niet gebleken.

Belangenafweging

- 4.8. Bij het beoordelen van de vraag of de kerkenraad – bij een afweging van de betrokken belangen – in redelijkheid tot de keuze voor de Kerk A. met gebouw B. had kunnen komen dient het generale college de voornoemde terughoudendheid te betrachten. De vraag is niet of de kerkenraad naar het oordeel van het generale college een juiste of zelfs beste keuze heeft gemaakt, maar of de keuze van de kerkenraad niet onredelijk is. Op basis van het uitgezette onderzoek heeft de kerkenraad besloten de Kerk A. met gebouw B. aan te houden. Naar het oordeel van het generale college is het niet onredelijk dat de kerkenraad hierbij doorslaggevend gewicht heeft toegekend aan de eisen van functionaliteit en flexibiliteit, ondanks dat dit niet de goedkoopste oplossing is. Niet gebleken is dat de kosten buitensporig zijn, in verhouding tot de te realiseren voordelen. Dit geldt eens te meer nu deze keuze de mogelijkheid openlaat om, indien blijkt dat de ruimte toch te groot is, gebouw B. alsnog af te stoten, hetgeen kostenbesparend zal werken. Niet gebleken is dat bij deelrealisatie Kerk A. niet in redelijke mate zal beantwoorden aan de behoeften van de gemeente op dat moment.
- 4.9. Uit het voorgaande volgt dat de beroepen tegen de uitspraken van het klassicale college niet slagen.
- 4.10. Wel merkt het generale college overigens op dat in de gemeente kennelijk spanningen zijn gerezen die samenhangen met een zekere disbalans in vertegenwoordiging in de kerkenraad, waardoor zij ervaren in de besluitvormingen overstemd te worden. Het generale college roept de kerkenraad op hier aandacht aan te besteden.

5. Beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen;

- verklaart de beroepen ongegrond; en
- bepaalt dat de kosten voor de behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, voor rekening van de Kerk komen.

Aldus gewezen op 10 december 2019

door mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr. ing. M. Mouthaan (secretaris), mr. C. Kool, mevrouw mr. C.I.H. Kerstens-Fockens, ds. H.J.J. Radstake en ds. R.H. Knijff.

Uitspraak op het bezwaar van ds. H. (de predikant)1. Het bezwaar en de procedure

- 1.1 De predikant heeft bij het generale college bezwaar ingediend tegen:
- het besluit van 19 november 2018 van het georganiseerd overleg arbeidsvoorwaarden predikanten (GOP) tot wijziging van de regeling voor de vergoeding van vervoerskosten; en
  - het besluit van 22 maart 2019 van de kleine synode tot goedkeuring van een aangepaste wijziging van de regeling van de door predikanten te betalen woonbijdrage.
- 1.2 Het generale college heeft kennisgenomen van de volgende stukken:
- het op 23 juli 2019 ingekomen bezwaarschrift van de predikant, met bijlagen;
  - het verweerschrift van het moderamen van de kleine synode (het moderamen), met bijlagen;
  - de brief van 29 november 2019 van de predikant;
  - de brief van 5 december 2019 van het moderamen, met bijlagen; en
  - het e-mailbericht van 17 januari 2020 van het moderamen.
- 1.3 Het generale college heeft geen aanleiding gezien betrokkenen in de gelegenheid te stellen om hun inzichten mondeling toe te lichten en zij hebben daarom niet verzocht.

2. De feiten en bestreden besluiten

- 2.1 Met ingang van 1 juli 2012 zijn de pensioenen van predikanten door de Protestantse Kerk in Nederland (de kerk) ondergebracht bij de Stichting Pensioenfonds Zorg en Welzijn (het PFZW). Dit ging gepaard met een nieuw pensioenreglement met een andere regeling met betrekking tot de ambtswoning. In 2016 is gebleken dat het pensioenreglement op dit punt niet juist is toegepast.
- 2.2 Naar aanleiding daarvan hebben het GOP en de beheercommissie centrale kas predikantstraktementen (BCKP) op 8 oktober 2018 aan de kleine synode voorgesteld de generale regeling 5 rechtspositie van predikanten (GRRP) als volgt te wijzigen:¹

<i>bestaande tekst artikel 10.3 GRRP</i>	<i>voorgestelde tekst artikel 10.3 GRRP</i>
De bijdrage voor het bewonen van de woonruimte wordt berekend over de som van de bestanddelen [van het traktement, GCBG] als bedoeld in artikel 5-1 sub a, b en c.	De hoogte van de bijdrage voor het bewonen van de woonruimte wordt vastgelegd in de uitvoeringsbepaling ter zake.

- 2.3 De nadere toelichting bij dit voorstel luidt, voor zover relevant:²

'In het georganiseerd overleg predikanten (GOP) is besloten om de wijze waarop de woonbijdrage voor de ambtswoning wordt berekend, te wijzigen. Directe aanleiding daartoe was een discussie met het Pensioenfonds Zorg en Welzijn over de waardering van het woongenot (ook als onderdeel van het bedrag, waarover de predikant pensioen opbouwt). Gebleken is dat het PFZW het woongenot van een dienstwoning waardeert op een percentage van de WOZ-waarde van de woning. Dit doet PFZW op haar beurt in navolging van de Belastingdienst. Het verschil in waardering van het woongenot zou moeten meetellen in de bepaling van het traktement, waarover de predikant pensioen opbouwt, namelijk als de WOZ-afhankelijke woonwaarde (volgens PFZW) hoger is dan de traktement afhankelijke woonwaarde (volgens PKN).

Nadenkend over de waardering van het woongenot kwam het GOP tot de conclusie dat het gewenst is om voor predikanten de werkwijze van de Belastingdienst en PFZW te volgen.

(...)

Omdat in individuele gevallen het verschil tussen de huidige traktement-afhankelijke woonbijdrage en de nieuwe WOZ-afhankelijke woonbijdrage meer of minder nadelig kan zijn voor de predikant of de gemeente, treft het GOP bij de invoering van de nieuwe regeling een overgangsmaatregel. Voor predikanten die eind 2018 een ambtswoning bewonen, geldt dat zij nog vijf jaar lang de traktement-afhankelijke woonbijdrage betalen (...)

¹ Voorstel tot wijziging art. 10.3 GRRP, Kleine Synode, november 2018, KS 18-20, p.1.

² T.a.p. (KS 18-20), p.1-2.

- 2.4 De Bond van Nederlandse Predikanten (BNP) heeft haar achterban niet over het voorstel geraadpleegd.
- 2.5 De kleine synode heeft het voorstel op 30 november 2018 aanvaard. Het besluit van de kleine synode van die datum luidt, voor zover relevant, als volgt:
'De kleine synode besluit
 (...)
  3. *Artikel 10.3 van de generale regeling rechtspositie predikanten te wijzigen overeenkomstig dit voorstel;*
  4. *Het GOP en de BCPK de opdracht te geven de overgangsregeling -als het gaat om schrijnende gevallen- nader te analyseren om hiervoor een aangepast voorstel voor te leggen aan de kleine synode van maart 2019 ter besluitvorming. (...)*
- 2.6 Bij circulaire van 3 december 2018 zijn de predikanten geïnformeerd over het besluit van de kleine synode van 30 november 2018. Bij circulaire van 1 januari 2019 (door de predikant ontvangen op 2 januari 2019) zijn de predikanten geïnformeerd over diverse besluiten van het GOP met betrekking tot hun rechtspositie per 1 januari 2019, vastgelegd in de bij de circulaire gevoegde uitvoeringsbepalingen 2019-A, zoals de gewijzigde regelingen met betrekking tot de ambtswoning (met overgangsmaatregel) en de vergoeding van vervoerskosten.
- 2.7 Na ontvangst van de circulaire van 1 januari 2019 heeft de predikant bezwaren geuit bij de beleidsmedewerker predikantstraktementen en -pensioenen van de dienstenorganisatie van de kerk en bij de directeur van de BNP. Op 11 januari 2019 heeft de predikant een e-mailbericht verzonden naar deze directeur waarin hij beargumenteerd verzoekt *'de vergoeding voor gereden kilometers weer te bekijken'*.
- 2.8 Een brief van 22 februari 2019, met als onderwerp *'Schrijnende gevallen regeling ambtswoning'*, van het GOP aan de kleine synode luidt als volgt, voor zover relevant:
'Het Georganiseerd overleg predikanten heeft de opdracht opgenomen door:
  - *op basis van de definitieve opgaven van de WOZ-waarden door te rekenen wat de effecten van de nieuwe regeling zijn voor zowel predikanten als gemeenten*
  - *kennis te nemen van de reacties op de nieuwe regeling en de overgangsmaatregel, zoals die werden ontvangen van zowel gemeenten als predikanten*
  - *alternatieven voor de regeling zelf door te rekenen en op basis daarvan een keuze te maken tot aanpassing van de regeling*
  - *alternatieven voor de overgangsmaatregel door te spreken en op basis daarvan een keuze te maken voor aanpassing ervan.*

Bijgaand treft u de rapportage daarover aan.

Besloten is de overgangsmaatregel aan te passen, zodat zij niet meer maximaal 5 jaar duurt, maar zolang de predikant de bestaande ambtswoning bewoont. Hierdoor staan predikanten en gemeenten niet meer onder druk om tijdens de bestaande verbintenis maatregelen te treffen met betrekking tot de woonsituatie van de predikant. Gevolg is dat sommige predikanten langer extra pensioen opbouwen en de kerk daaraan meebetaalt.

Verder is besloten de nieuwe regeling voor de WOZ-afhankelijke woonbijdrage aan te passen, zodat uitschieters aan de onderkant (lage woonbijdragen) en de bovenkant (hoge woonbijdragen) zijn geëlimineerd. Dit is gedaan door invoering van een minimum woonbijdrage in de vorm van een absoluut minimum bedrag (door de jaren heen te indexeren met de traktementsontwikkeling) en door invoering van een maximum woonbijdrage in de vorm van een traktement afhankelijk maximum. De heffingspercentages (WOZ-afhankelijk en traktement afhankelijk) zijn gekoppeld aan de fiscale regelingen, zodat de woonbijdrage niet kan leiden tot bijtelling voor de fiscus of pensioen. (...)³

---

³ Vervolg Behandeling art. 10.3 GRRP, Kleine Synode, 22 maart 2019, KS 19-01, p. 3-4.

- 2.9 Het besluit van de kleine synode van 22 maart 2019 luidt, voor zover relevant, als volgt:
'De kleine synode besluit:
 1. *Akkoord te gaan met de getroffen maatregel en het besluit van 30 november 2018 daarmee te bekrachtigen. (...)*
- 2.10 De nieuwe regeling woonbijdrage is opgenomen in artikel 1 (*Door de predikant aan de gemeente te betalen woonbijdrage*) van de uitvoeringsbepalingen 2019-B, vastgesteld door het GOP.
- 2.11 De predikant heeft bij brief van 18 april 2019 aan de kleine synode om revisie verzocht van beide bestreden besluiten. Het moderamen heeft dit verzoek afgewezen bij brief van 24 juni 2019.
3. Gronden van het bezwaar en de reactie daarop
- 3.1 De predikant voert in de kern genomen het volgende aan.
- 3.2 De besluitvorming is onzorgvuldig. Voor beide bestreden besluiten geldt dat de predikanten niet zijn geïnformeerd over de voorgenomen wijzigingen of (behoorlijk) in de gelegenheid zijn gesteld hun mening te geven. De kleine synode en het GOP hebben predikanten over de besluiten geïnformeerd in een voor predikanten drukste periode van het jaar. Met reacties van predikanten werd niet op redelijke wijze omgegaan.
 Voor het besluit tot wijziging van de regeling woonbijdrage geldt dat niet goed is onderhandeld met het pensioenfonds (PFZW). Alternatieven die gunstiger zijn voor predikanten en gelijke behandeling verzekeren zijn niet of onvoldoende onderzocht. Voorts zijn de WOZ-waarden van de ambtswoningen (en daarmee de gevolgen van wijziging) niet zorgvuldig geïnventariseerd.
- 3.3 De besluiten zijn inhoudelijk niet redelijk en billijk.
 De besluiten dienen getoetst te worden aan algemene rechtsbeginselen die ook van toepassing zijn op het arbeidsrecht, zoals het gelijkheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel.
 De besluiten zijn daarmee onverenigbaar en dus in strijd met de wet.
- 3.3.1 Tegen het besluit met betrekking tot de ambtswoning voert de predikant het volgende aan.
 De predikant is niet de kans geboden om alsnog premie te betalen over de periode 2012-2018.
 De woonbijdrage kan fors toenemen en predikanten zijn niet in staat dit gevolg te verzachten.
 De woonbijdrage kan in een voorkomend geval toenemen met € 362,94 per maand. Daarmee wordt de desbetreffende predikant de periodieke verhogingen ontnomen van de laatste vijf jaar. Van predikanten kan niet worden verwacht dat zij met de gemeente onderhandelen over verzachtende maatregelen. Predikanten zijn niet opgeleid om zakelijk te onderhandelen met gemeenteleden die vaak wel zeer actief zijn in het bedrijfsleven. Zakelijke onderhandelingen verdragen zich niet met het geestelijk karakter van het ambt.
 Predikanten worden gedupeerd door fouten die de kerk en PFZW hebben gemaakt.
 De gewijzigde regeling woonbijdrage beperkt naar verwachting de mobiliteit van predikanten.
- 3.3.2 De gewijzigde regeling woonbijdrage leidt tot ongelijke behandeling.
 Met de wijziging wordt beoogd te voorkomen dat de pensioengrondslag en pensioenpremies fluctueren met de WOZ-waarde. Voor predikanten in de overgangsregeling blijft echter de oude regeling gelden waardoor de pensioenopbouw binnen die groep onderling zal verschillen al naar gelang de WOZ-waarde van de ambtswoning verschilt. Voor predikanten buiten de overgangsregeling ontstaan geen verschillen in pensioenopbouw maar doordat hun woonbijdrage afhankelijk is van de WOZ-waarde zullen binnen die groep de woonbijdragen uiteenlopen. Dit is niet redelijk en billijk omdat zij precies dezelfde verantwoordelijkheden en taken hebben.
 De gewijzigde regeling benadeelt predikanten in duurdere regio's. In het bedrijfsleven wordt wel rekening gehouden met dit soort regionale kostenverschillen.
- 3.3.3 Met de wijziging wordt voorts het vertrouwensbeginsel geschonden. De van de woningwaarde onafhankelijke bijdrage is een voor predikanten aantrekkelijke arbeidsvoorwaarde (geweest).
- 3.4 Voorts maakt de predikant bezwaar tegen het feit dat het moderamen na twee maanden heeft beslist op zijn revisieverzoek.
- 3.5 De reactie van het moderamen wordt, voor zover van belang, hierna behandeld.

4. De beoordeling

Ontvankelijkheid met betrekking tot de vergoeding van vervoerskosten

- 4.1 Wat betreft de ontvankelijkheid van het bezwaar tegen het besluit tot wijziging van de regeling voor de vergoeding van vervoerskosten wordt als volgt overwogen.
- 4.1.1 In ordinantie 12-3-5 van de kerkorde is bepaald dat bezwaren door middel van een bezwaarschrift dienen te worden ingediend binnen dertig dagen na de dag waarop de beslissing werd verzonden of daarvan redelijkerwijze kennis kon worden genomen.
Een uitzondering geldt wanneer een revisieverzoek is afgewezen. In ordinantie 12-12-4 is bepaald dat in dat geval een bezwaarschrift tegen het besluit waarover men zich bezwaard gevoelt, dient te worden ingediend binnen dertig dagen na de dag waarop de beslissing op het revisieverzoek werd verzonden of daarvan redelijkerwijze kennis kon worden genomen.
- 4.1.2 Ordinantie 12-12-4 is van toepassing indien het revisieverzoek tijdig is ingediend. In ordinantie 12-12-3 is bepaald dat een verzoek tot revisie schriftelijk wordt ingediend bij het kerkelijk lichaam dat het besluit heeft genomen binnen dertig dagen na de dag waarop het besluit waarvan men revisie verzoekt is genomen dan wel de bezwaarde van dat besluit redelijkerwijze had kunnen kennisnemen.
- 4.1.3 Vast staat dat de predikant op 2 januari 2019 kennis heeft genomen van het besluit tot wijziging van de regeling voor de vergoeding van vervoerskosten. Het bezwaar van 23 juli 2019 en het revisieverzoek van 18 april 2019 zijn dus niet binnen dertig dagen na 2 januari 2019 ingediend, zodat de in de kerkorde voorgeschreven termijnen zijn overschreden.
- 4.1.4 De predikant stelt dat de termijnoverschrijding verschoonbaar is en voert daartoe het volgende aan. Hij heeft niet eerder om revisie verzocht of bezwaar gemaakt omdat het GOP niet gelijk afwijzend heeft gereageerd op de kritische e-mail van de predikant van 11 januari 2019 aan de directeur van de BNP. Voorts heeft de predikant het advies opgevolgd dat hem in dit verband telefonisch is gegeven door de directeur van de BNP en vanuit de dienstenorganisatie van de kerk door de beleidsmedewerker predikantstraktementen en -pensioenen en de huisjurist.
- 4.1.5 Een en ander kan evenwel niet worden aangemerkt als een verschoonbare reden voor de overschrijding van de bezwaartermijn en de termijn voor een verzoek om revisie door de predikant. Deze termijnen zijn voorgeschreven ten behoeve van de rechtszekerheid en dienen in beginsel strikt in acht genomen te worden. De door bezwaarde vermelde feiten en omstandigheden rechtvaardigen niet het maken van een uitzondering. Daargelaten of de kritische e-mail aangemerkt kan worden als een revisieverzoek of bezwaar, heeft de predikant zijn e-mailbericht niet gericht tot het GOP, het kerkelijk lichaam dat het besluit genomen heeft. Voorts is (de directeur van) het BNP geen kerkelijk college of lichaam dat op grond van artikel 11 van de generale regeling 11 kerkelijke rechtspraak is gehouden tot doorzending van stukken. Ten slotte heeft de predikant onvoldoende geconcretiseerd wat het telefonische advies inhield. Daarbij wordt in aanmerking genomen dat het moderamen gemotiveerd betwist dat dat advies zag op het besluit tot wijziging van de regeling voor de vergoeding van vervoerskosten.
- 4.1.6 De predikant dient daarom wegens termijnoverschrijding niet-ontvankelijk te worden verklaard in zijn bezwaar tegen het besluit tot wijziging van de regeling van de vervoerskosten.

Ontvankelijkheid met betrekking tot de woonbijdrage

- 4.2 Het bezwaar van de predikant tegen het besluit tot wijziging van de woonbijdrage is tijdig ingediend. Zowel het bezwaar als revisieverzoek zijn ingediend binnen dertig dagen na de dag waarop de beslissing op het revisieverzoek respectievelijk het bestreden besluit zijn verzonden. De predikant is dan ook in zoverre ontvankelijk in zijn bezwaar tegen dat bestreden besluit.
- 4.3 De predikant heeft zijn revisieverzoek ingediend bij de kleine synode.
De vraag is gerezen of de predikant dat verzoek had moeten indienen bij het GOP.
De nieuwe regeling is opgenomen in een uitvoeringsbepaling die is vastgesteld door het GOP.
De kleine synode heeft in dit geval de uitvoeringsbepaling echter goedgekeurd en was daartoe bevoegd. Het volgende is daarvoor redengevend.
- 4.3.1 Voor een predikant voor gewone werkzaamheden, zoals de predikant, geldt een rechtspositieregeling die is neergelegd in de GRRP en uitgewerkt in uitvoeringsbepalingen.

Uitvoeringsbepalingen zijn de bepalingen behorende bij de GRRP waarin de zaken die ter vaststelling aan het GOP zijn toevertrouwd, op systematische wijze zijn opgenomen. De GRRP wordt vastgesteld (en gewijzigd) door de kleine synode na overleg met het GOP en de BCKP. De uitvoeringsbepalingen worden vastgesteld (en gewijzigd) door het GOP en, achteraf, ter kennis kennis gebracht van de kleine synode.⁴

De kerkorde verleent de kleine synode dus weliswaar niet uitdrukkelijk de bevoegdheid tot goedkeuring van een uitvoeringsbepaling van het GOP maar evenmin is uitgesloten dat de kleine synode bij het toevertrouwen van een zaak aan het GOP bepaalt dat een bepaalde uitvoeringsbepaling door de kleine synode moet worden goedgekeurd.

4.3.2 Van deze mogelijkheid heeft de kleine synode gebruikgemaakt. Het besluit van 30 november 2018 moet aldus worden verstaan dat de kleine synode aan de bevoegdheid van het GOP om de regeling woonbijdrage vast te stellen een voorwaarde heeft verbonden. De voorwaarde bestond in de opdracht aan het GOP om een aangepast voorstel van de overgangsregeling aan de kleine synode voor te leggen *'ter besluitvorming'*⁵ waaronder in dit geval goedkeuring moet worden verstaan. Deze uitleg van het besluit van de kleine synode van 30 november 2018 sluit aan bij de toelichting daarop van het moderamen in de brief van 5 december 2019 en in het verweerschrift.

Onder deze omstandigheden is het revisieverzoek daarom terecht ingediend bij de kleine synode.

Inhoudelijke beoordeling van het bezwaar met betrekking tot de woonbijdrage

4.4 Daarmee wordt toegekomen aan de inhoudelijke beoordeling van het bezwaar tegen het besluit van de kleine synode tot goedkeuring van de wijziging van de regeling van de woonbijdrage. Een bezwaar is gegrond als het bestreden besluit is genomen in strijd met wettelijke bepalingen, als het kerkelijk lichaam bij het nemen van het besluit niet de vereiste zorgvuldigheid in acht heeft genomen of als het kerkelijk lichaam, bij een afweging van de betrokken belangen, in redelijkheid niet tot het besluit had kunnen komen.⁶

4.5 Over de zorgvuldigheid wordt als volgt overwogen.

4.5.1 Het GOP bestaat uit twee delegaties, namens de kerk en predikanten, beide van vijf leden.

De delegatie namens de predikanten bestaat uit door de BNP benoemde leden.⁷ Indien deze delegatie dit verzoekt, worden de beraadslagingen van het GOP geschorst voor nader overleg met de predikanten.⁸ Hierdoor voorziet de kerkorde erin dat de betrokken belangen van de predikanten worden behartigd door afgevaardigden van hun eigen bond (de BNP). Dit brengt mee dat de BNP desgewenst haar leden kan informeren en raadplegen.

4.5.2 Het faciliteren van inspraak en belangenbehartiging door tussenkomst van een bond is in beginsel niet onzorgvuldig. Voorts blijkt uit de tabel met reacties van predikanten en standpunten van het GOP in het rapport van 20 februari 2019 dat bij het GOP reacties van predikanten zijn binnengekomen en hoe het deze reacties heeft verwerkt. Op grond van de doorrekening van de gevolgen van de regeling en de ontvangen reacties heeft het GOP de regeling aangepast (door het heffingspercentage te verlagen, een minimum en maximum in de regeling in te voeren en het niet langer aftrekbaar maken van de werkkamer als onderdeel van de WOZ-waarde).⁹ Ook volgens de predikant zijn de voorstellen daardoor 'significant anders' geworden.

Gelet op het voorgaande kan niet geoordeeld worden dat het GOP uiteindelijk niet de vereiste zorgvuldigheid in acht heeft genomen. De kleine synode was onder deze omstandigheden niet gehouden zelf de predikanten te raadplegen.

4.5.3 De predikant heeft onvoldoende onderbouwd dat niet goed is onderhandeld met het pensioenfonds (PFZW). De predikant betwist niet, zoals aangevoerd door het moderamen, dat de kerk geen

⁴ Dit volgt uit in ordinantie 3-16-4, ordinantie 4-26-5, aanhef en het vijfde gedachtestreepje, en artikel 1, eerste lid, onder e en h, en artikel 4, eerste lid, aanhef en het derde en vierde gedachtestreepje, en het vierde lid GRRP.

⁵ Zie onderdeel 4 van het besluit van de kleine synode van 30 november 2018, geciteerd in 2.5.

⁶ Artikel 25, eerste lid, generale regeling 11 kerkelijke rechtspraak (*Beoordeling door een college voor de behandeling van bezwaren en geschillen*)

⁷ Artikel 3, eerste lid, GRRP (*Georganiseerd overleg predikanten*)

⁸ Artikel 4, derde lid, GRRP (*Taak en werkwijze georganiseerd overleg*)

⁹ Vervolg Behandeling art. 10.3 GRRP, Kleine Synode, 22 maart 2019, KS 19-01, rapport van het GOP van 20 februari 2019, *'Nadere invulling regeling woonbijdrage en overgangsmaatregel (schrijvende gevallen)'*, p. 12, onder het kopje *'Aanpassing van de regeling voor de woonbijdrage'*.

(beslissende) invloed kan uitoefenen op het beleid van het PFZW. Uit een notitie bij het voorstel tot wijziging van artikel 10, derde lid, GRRP blijkt voorts dat in de jaren 2017 en 2018 uitgebreid overleg is gevoerd tussen PFZW en partijen binnen de kerk, te weten het bestuur van de dienstenorganisatie, het GOP en de BCKP.¹⁰ Het BCKP staat de kleine synode bij ten behoeve van de uitvoering van de traktements- en pensioenregeling en ten behoeve van het beleid met betrekking tot de financiering van de predikantstraktementen en -pensioenen.¹¹

4.5.4 De predikant concretiseert voorts onvoldoende welke alternatieven niet of onvoldoende zijn onderzocht of in welk opzicht de WOZ-waarden van de ambtswoningen niet zorgvuldig zijn geïnventariseerd. Uit het rapport van 20 februari 2019 van het GOP en de circulaire van 3 december 2018 van het GOP en de BCKP blijkt dat opgave is gedaan van WOZ-waarden, dat op basis daarvan de financiële effecten voor predikanten zijn doorgerekend en dat diverse alternatieven zijn overwogen, zoals het handhaven van de oude regeling, diverse variaties op de overgangsregeling en toepassing van het pensioenreglement met terugwerkende kracht.

4.5.5 Uit het voorgaande volgt dat niet geoordeeld kan worden dat de kleine synode bij het nemen van het bestreden besluit niet de vereiste zorgvuldigheid in acht heeft genomen.

4.6 Over de belangenafweging wordt als volgt overwogen.

4.6.1 Vooropgesteld wordt dat een onvoorzien gevolg van het in 2012 ingevoerde pensioenreglement de aanleiding is geweest van het bestreden besluit van de kleine synode. Het moderamen heeft onbestreden aangevoerd dat de koppeling in dat reglement van het pensioen aan de waarde van de ambtswoning nooit door predikanten is gewenst of aan hen is toegezegd. Dit leidt in voorkomende gevallen tot aanvullend pensioen met extra premielasten (voor predikanten en gemeenten) en versterkt daarmee de ongelijkheid tussen predikanten die ambtswoningen bewonen waarvan de WOZ-waarden verschillen. De kerk was niet bij machte om het pensioenreglement op dit punt aan te (laten) passen door het PFZW (zie 4.5.3).

Hiermee is een zwaarwegend belang gegeven om de regeling woonbijdrage aan te passen om de juiste toepassing van het pensioenreglement in de toekomst te waarborgen. Hieruit volgt verder dat de kleine synode in redelijkheid geen doorslaggevend gewicht had moeten toekennen aan het belang (van de predikant om, als hij dat wenst) aanvullend pensioen te kunnen opbouwen.

4.6.2 Bij de besluitvorming heeft de kleine synode een oordeel gevormd over de afweging door het GOP van diverse betrokken belangen, van predikanten, gemeenten en de kerk. Binnen de groep predikanten verschillen de belangen doordat niet alle predikanten een ambtswoning bewonen en de ambtswoningen verschillen in WOZ-waarde. De predikant weerspreekt niet dat de nieuwe regeling voor sommige predikanten een verslechtering is, voor sommige predikanten een verbetering en voor een groot deel weinig uitmaakt. Naar het oordeel van het generale college is dit inherent aan de verschillende posities waarin predikanten zich bevinden. Zoals blijkt uit het rapport van het GOP van 20 februari 2019, heeft het GOP het belang bij compensatie van de groep predikanten die erop achteruitgaat (een groep waartoe de predikant kan gaan behoren) afgewogen tegen andere betrokken belangen, zoals de belangen van andere predikanten, gemeenten en de kerk. Zij bekostigen dergelijke compensatie (indirect) en deze beperkt de ruimte voor verbetering van de rechtspositie van predikanten (op andere punten).

Dat door het bestreden besluit een groep predikanten financieel (mogelijk) erop achteruit gaat, is daarom op zichzelf genomen onvoldoende voor gegrondverklaring van het bezwaar.

4.6.3 Verder is de mate waarin zij financieel erop achteruit (kunnen) gaan niet onevenredig gebleken.

Tegenover hun lastenverzwaring staat een ambtswoning met een hogere WOZ-waarde.

Dat duidt naar objectieve maatstaven in het algemeen op meer woongenot.

Voorts is de, in voorkomende gevallen materiële, lastenverzwaring die zich in bepaalde gevallen kan voordoen bij de besluitvorming onderkend en aanleiding geweest de woonbijdrage te maximeren en de overgangsregeling te verruimen. Daarbij is onder ogen gezien dat de nieuwe

---

¹⁰ Voorstel tot wijziging art. 10.3 GRRP, Kleine Synode, november 2018, KS 18-20, notitie van het GOP en de BCKP 'Afspraak tot tijdelijke afwijking van het pensioenreglement', p. 2, onder het kopje 'Moet de onjuiste toepassing van het pensioenreglement met terugwerkende kracht tot 1 juli 2012 worden gecorrigeerd?'.
¹¹ Artikel 2, eerste lid, GRRP (Beheercommissie centrale kas predikantstraktementen)

regeling een zekere druk kan zetten op het beroepingswerk.¹²

Gelet op het eerder genoemde zwaarwegende belang bij wijziging van de regeling en de eerder genoemde andere betrokken belangen, kan daarom niet geoordeeld worden dat de kleine synode in redelijkheid te weinig gewicht heeft gehecht aan het belang dat (materiële) lastenverzwaring en daarmee gepaard gaande druk op het beroepingswerk wordt voorkomen.

- 4.6.4 De predikant stelt terecht dat de gewijzigde regeling woonbijdrage leidt tot ongelijke behandeling. Deze ongelijkheid wordt echter gerechtvaardigd door het feit dat ambtswoningen verschillen. Ook het verschil tussen predikanten in de overgangsregeling (reeds bestaande verbintenis) en daarbuiten (nieuwe verbintenis) is gerechtvaardigd. Aannemelijk is dat het voor zowel gemeente als predikant in het algemeen bezwaarlijker zal zijn om maatregelen te treffen als een predikant de ambtswoning reeds bewoont dan tijdens het beroepingsproces.
- 4.6.5 Voorts heeft de predikant onvoldoende aannemelijk gemaakt dat de gewijzigde regeling woonbijdrage de mobiliteit van predikanten naar verwachting onevenredig zal beperken. Zoals het moderamen aanvoert, kunnen tegenover het nadeel van een duurdere regio (hogere WOZ-waarde en hogere woonbijdrage) voordelen staan van niet-financiële aard, zoals roeping, nabijheid van familie en aanwezigheid van voorzieningen (zoals onderwijs, zorg en cultuur).
- 4.7 Met zijn beroep op het vertrouwensbeginsel gaat de predikant eraan voorbij dat de rechtspositie van predikanten naar zijn aard kan worden gewijzigd met inachtneming van de kerkorde. Van strijd met wettelijke bepalingen is niet gebleken.
- 4.7.1 Artikel 2:2, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat kerkgenootschappen worden geregeerd door hun eigen statuut, voor zover dit niet in strijd is met de wet. De in deze bepaling vervatte inrichtingsvrijheid brengt mee dat een kerkgenootschap de rechtsverhouding tot een geestelijk ambtsdrager in zijn statuut in beginsel naar eigen inzicht kan vormgeven. Daarbij is afwijking van dwingend recht mogelijk, tenzij dat recht een belang van zo fundamentele aard beschermt dat afwijking van dat dwingend recht in de omstandigheden van het geval, ondanks de aan kerkgenootschappen toekomende inrichtingsvrijheid, niet kan worden aanvaard.¹³
- 4.7.2 Zoals blijkt uit hetgeen hiervoor is vermeld over de vaststelling en wijziging van de rechtspositie van predikanten en over de rol en samenstelling van het GOP (zie respectievelijk 4.3.1 en 4.5.1) kent de kerk een eigen regeling van de rechtspositie van predikanten. Die verhouding is een interne kerkelijke verhouding, die de kerk in haar statuut (de kerkorde, ordinanties, generale regelingen en uitvoeringsbepalingen) heeft vormgegeven. De daarin uitgewerkte regeling voor de wijziging van de rechtspositie van predikanten wijkt niet zodanig af van het burgerlijk recht (waaronder het cao-recht) dat daardoor belangen van fundamentele aard worden geschonden.
- 4.8 Hieruit volgt dat het bezwaar tegen het besluit van de kleine synode ongegrond verklaard dient te worden. Hetgeen de predikant overigens heeft aangevoerd, kan niet tot een ander oordeel leiden.

5. Beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen:

- verklaart de predikant niet-ontvankelijk in zijn bezwaar tegen het besluit van het GOP van 19 november 2018;
- verklaart het bezwaar tegen het besluit van de kleine synode van 22 maart 2019 ongegrond;
- bepaalt dat de kosten van behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, voor rekening van de kerk komen.

Aldus gewezen op 18 maart 2020

door mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr.ing. M. Mouthaan (secretaris), mr. C. Kool, mw mr. C.I.H. Kerstens-Fockens, mr. C. van Viegen, ds. H.J.J. Radstake, ds. M. Bos en drs. W. Pot.

---

¹² Zie het standpunt van het GOP naar aanleiding van de reactie 'Door de nieuwe regeling wordt het beroepingswerk belast met onderhandelingen over de ambtswoning.' in de eerder genoemde tabel in het rapport van 20 februari 2019 van het GOP, p. 7.

¹³ Vgl. HR 4 oktober 2019, ECLI:NL:HR:2019:1531 (NGK Hattem / predikant).

Uitspraak

inzake: de algemene kerkenraad van de Protestantse gemeente te X. (appellant) en het breed moderamen van de classicale vergadering Y. (verweerder)

1. De procedure

- 1.1 Bij brief van 26 juli 2019 heeft appellant beroep ingesteld tegen de uitspraak van het classicale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Zuid-Holland (verder CCBG) van 1 juli 2019.
- 1.2 Bij brief van 9 september 2019 heeft verweerder op het beroepschrift gereageerd.

2. Bestreden uitspraak

In de uitspraak van 1 juli 2019 heeft het CCBG geoordeeld dat het bezwaar van appellant van 28 maart 2019 tegen het besluit van verweerder van 17 december 2018, niet-ontvankelijk is wegens een overschrijding van de bezwaartermijn vastgelegd in Ordinantie 12-3-4.

3. Het beroep en het verweer

- 3.1 Appellant heeft in beroep betoogd dat het bezwaar weliswaar te laat is ingediend, maar dat de niet-ontvankelijkverklaring van het bezwaar eerst is uitgesproken, nadat het bezwaar uitgebreid is gemotiveerd en uitgebreid verweer is gevoerd. Ook in beroep heeft appellant gemotiveerd betoogd dat verweerder niet had mogen weigeren preekconsent te verlenen, maar het verzoek had moeten doorsturen naar de Kleine Synode. Tenslotte is gewezen op een aantal onjuistheden in de uitspraak van het CCBG.
- 3.2 Verweerder heeft gemotiveerd verweer gevoerd.

4. Beoordeling

- 4.1 Allereerst overweegt het generale college dat het geen aanleiding heeft gezien appellant en het breed moderamen in de gelegenheid te stellen hun standpunten mondeling nader toe te lichten. Het generale college verwijst hiervoor naar hetgeen hieronder is overwogen.
- 4.2 Het generale college constateert met partijen dat het bezwaar buiten de bezwaartermijn genoemd in ordinantie 12-3-4 is ingediend. Appellant heeft geen omstandigheden aangevoerd die tot het oordeel zouden kunnen leiden dat deze termijnoverschrijding verschoonbaar is. Het CCBG heeft dan ook terecht geoordeeld dat het bezwaar niet-ontvankelijk is. Hetgeen door appellant overigens is aangevoerd kan niet tot een ander oordeel leiden, zodat het beroep ongegrond wordt verklaard.

5. Beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen

- verklaart het beroep van appellant ongegrond;
- bepaalt dat de kosten voor de behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, voor rekening van de Kerk komen.

Aldus gewezen op 31 oktober 2019

door mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr. ing. M. Mouthaan (secretaris), mw mr. C.I.H. Kerstens-Fockens, ds. H.J.J. Radstake, ds. R.H. Knijff en ds. M.A. Bos.

Uitspraak inzake: de heer A, wonende te B. (appellant) en het breed moderamen van de classicale vergadering Y. (verweerder)

1. De procedure

- 1.1 Bij brief van 24 augustus 2019 heeft appellant beroep ingesteld tegen de uitspraak van het classicale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Zuid-Holland (verder CCBG) van 22 augustus 2019. In deze uitspraak is het bezwaar van appellant tegen een besluit van verweerder, waarin deze - onder verwijzing naar een eerdere afwijzing - het door appellant per e-mail van 6 juli 2019 wederom gedane verzoek om een verklaring van wenselijkheid af te geven afwijst, ongegrond verklaard.
- 1.2 Bij brief van 5 september 2019 heeft verweerder op het beroepschrift gereageerd.
- 1.3 Het generale college acht zich op grond van de stukken voldoende voorgelicht en heeft geen aanleiding gezien voor mondelinge behandeling van het beroep.

2. Bestreden uitspraak

In de uitspraak van 22 augustus 2019 heeft het CCBG geoordeeld dat het bezwaar van appellant tegen voornoemd besluit van verweerder ongegrond is. Hiertoe is overwogen dat niet is gebleken dat er aan de zijde van bezwaarde zodanige verbeteringen in houding en vaardigheden noodzakelijk voor het leiden van kerkdiensten zijn opgetreden, dat verweerder tot een ander besluit had kunnen en moeten komen.

3. Het beroep

Appellant heeft in beroep verkort en zakelijk weergegeven betoogd dat hij graag van verweerder wil vernemen welke opleiding hij moet volgen of welke taken hij moet verrichten om voor de door hem gewenste verklaring van wenselijkheid in aanmerking te komen. Hierop is geen antwoord gekomen.

4. Beoordeling

Het generale college overweegt dat sinds de uitspraak 03/19 d.d. 20 juni 2019 in eenzelfde geschil, tussen dezelfde partijen, geen nieuwe feiten en omstandigheden zijn aangevoerd. Het beroep zal dan ook, onder verwijzing naar de overwegingen in voornoemde uitspraak, ongegrond worden verklaard. Het ligt niet op de weg van verweerder om aan appellant verdere aanwijzingen te geven omtrent stappen die hij zou moeten nemen ter verbetering van zijn competenties.

5. Beslissing

- Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen;
- verklaart het beroep van appellant ongegrond;
  - bepaalt dat de kosten voor de behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, voor rekening van de Kerk komen.

Aldus gewezen op 31 oktober 2019

door mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr. ing. M. Moutaan (secretaris), mw mr. C.I.H. Kerstens-Fockens, ds. H.J.J. Radstake, ds. R.H. Knijff en ds. M.A. Bos.

Uitspraak

in de procedure tussen

[N.], wonende te [...] (hierna: appelland)

en

de algemene kerkenraad van de Hervormde gemeente te [...] (hierna: de algemene kerkenraad)

Procedure

- 1.1 Bij e-mail van 19 oktober 2019, aangevuld bij e-mail van 24 oktober 2019, heeft appelland beroep ingesteld tegen de uitspraak van het classicale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Zuid-Holland van 10 oktober 2019 met nummers 2019-224 sub 1 en sub 2.
- 1.2 De algemene kerkenraad heeft op dit beroepschrift gereageerd per e-mail van 28 november 2019.
- 1.3 Het generale college acht zich op grond van de stukken voldoende voorgelicht en heeft geen aanleiding gezien voor een mondelinge behandeling.

Beoordeling

- 2.1 Het classicale college heeft bij zijn uitspraak overwogen dat appelland bezwaar maakt tegen de besluiten van de algemene kerkenraad tot verkoop van de pastorie aan de [...laan] te [...] en tot aankoop van de als pastorie aan te wenden woning aan de [...straat] te [...]. Deze besluiten zijn genomen op 10 juli 2018. Het classicale college heeft voorts overwogen dat appelland van die besluiten reeds in 2018 heeft kennis genomen. Nu hij eerst bij brief van 5 juli 2019 daartegen bezwaar heeft gemaakt, is sprake van overschrijding van de termijn als vermeld in ordinantie 12-3-4 binnen welke termijn bezwaren moeten zijn ingediend. Het classicale college heeft hieraan het oordeel verbonden dat appelland in dit bezwaar niet-ontvankelijk moet worden verklaard.
- 2.2 Het classicale college heeft het tweede bezwaar dat gericht was tegen de verlaging van de vraagprijs van de pastorie aan de [...laan] met 9000 euro ongegrond verklaard.
- 2.3 Appelland kan zich blijkens zijn beroepschrift van 19 oktober 2019, aangevuld bij e-mail van 24 oktober 2019, niet vinden in de besluiten die zien op de verkoop van de pastorie aan de [...laan] en de aankoop van de als pastorie aan de te wenden woning aan de [...straat]. Het beroep ziet derhalve slechts op deze besluiten.
- 2.4 De voorzitter van het generale college, beslissende op een door appelland bij e-mail van 19 november 2019 gedaan verzoek als bedoeld in ordinantie 12-8-3, heeft bij zijn uitspraak van 28 november 2019 onder nummer 12/19 S overwogen "dat in hetgeen in beroep is aangevoerd geen aanknopingspunten zijn te vinden waaruit blijkt dat sprake is van zodanige feiten of omstandigheden dat de overschrijding van de termijn van 30 dagen die is gegund voor het maken van bezwaar tegen de besluiten van de algemene kerkenraad van 10 juli 2018 verschoonbaar is te achten. Ook overigens is de voorzitter hiervan niet gebleken. Naar het oordeel van de voorzitter heeft het classicale college appelland dan ook terecht in zijn tegen die besluiten gerichte bezwaar niet-ontvankelijk verklaard." De voorzitter heeft bij genoemde uitspraak het verzoek om toepassing van ordinantie 12-8-3 afgewezen.
- 2.5 Het generale college, oordelend op het beroep van appelland, kan zich verenigen met de overwegingen van de voorzitter en maakt die tot de zijne. De bestreden uitspraak, voor zover aangevochten, zal derhalve worden bevestigd.

Beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen

- bevestigt de uitspraak van het classicale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Zuid-Holland van 10 oktober 2019 met nummers 2019-224 sub 1 en sub 2, voor zover aangevochten;
- bepaalt dat de kosten voor de behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, voor rekening van de Kerk komen.

Aldus gewezen op 20 december 2019

door mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr. ing. M. Mouthaan (secretaris), mw mr. C.I.H. Kerstens-Fockens, mr. C. Kool, mr. C. van Viegen, ds. H.J.J. Radstake, ds. R.H. Knijff, W. Pot.

Procedure

De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen heeft kennis genomen van:

- a. het per e-mail van 19 oktober 2019 verzonden beroepschrift van de heer [N.] (hierna: appelland) wonende te [...], en aangevuld bij e-mail van 24 oktober 2019, gericht tegen de uitspraak van het classicale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Zuid-Holland van 10 oktober 2019 met nummers 2019-224 sub 1 en sub 2.
- b. De e-mail van appelland van 19 november 2019, opgevat als een verzoek tot opschorting van de door appelland bestreden besluiten als bedoeld in ordinantie 12-8-3.
- c. Het verweer van de algemene kerkenraad van de Hervormde gemeente te [...], verzonden per e-mail van 26 november 2019 alsmede een per e-mail van 28 november 2019 verzonden nadere reactie.
- d. De bestreden uitspraak en de stukken die het classicale college ter beschikking stonden.

Beoordeling

- 1.1 Het classicale college heeft bij zijn uitspraak overwogen dat appelland bezwaar maakt tegen de besluiten van de Algemene Kerkenraad tot verkoop van de pastorie aan de [...laan] te [...] en tot aankoop van de als pastorie aan te wenden woning aan de [...straat] te [...]. Deze besluiten zijn genomen op 10 juli 2018. Het classicale college heeft voorts overwogen dat appelland van die besluiten reeds in 2018 heeft kennis genomen. Nu hij eerst bij brief van 5 juli 2019 daartegen bezwaar heeft gemaakt, is sprake van overschrijding van de termijn als vermeld in ordinantie 12--3-4 binnen welke termijn bezwaren moeten zijn ingediend. Het classicale college heeft hieraan het oordeel verbonden dat appelland in dit bezwaar niet-ontvankelijk moet worden verklaard.
- 1.2 Het classicale college heeft het tweede bezwaar dat gericht was tegen de verlaging van de vraagprijs van de pastorie aan de [...laan] met 9000 euro ongegrond verklaard.
- 1.3 Appelland kan zich blijkens zijn beroepschrift van 19 oktober 2019, aangevuld bij e-mail van 24 oktober 2019, niet vinden in de besluiten die zien op de verkoop van de pastorie aan de [...laan en de aankoop van de als pastorie aan de te wenden woning aan de [...straat]. Het verzoek om toepassing van ordinantie 12-3-4 ziet eveneens op deze besluiten.
- 1.4 De voorzitter overweegt dat in hetgeen in beroep is aangevoerd geen aanknopingspunten zijn te vinden waaruit blijkt dat sprake is van zodanige feiten of omstandigheden dat de overschrijding van de termijn van 30 dagen die is gegund voor het maken van bezwaar tegen de besluiten van de algemene kerkenraad van 10 juli 2018 verschoonbaar is te achten. Ook overigens is de voorzitter hiervan niet gebleken. Naar het oordeel van de voorzitter heeft het classicale college appelland dan ook terecht in zijn tegen die besluiten gerichte bezwaar niet-ontvankelijk verklaard. Naar verwachting van de voorzitter zal ook het generale college, oordelend op het beroep van appelland, de bestreden uitspraak, voor zover aangevochten, bevestigen.
- 1.5 Gelet hierop bestaat geen grond voor opschorting van de besluiten van 10 juli 2018. Het verzoek daartoe moet dan ook worden afgewezen.

Beslissing

De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen

- wijst het verzoek om toepassing van ordinantie 12-8-3 af.

Gedaan te Voorburg op 28 november 2019

door mr. Th.C. van Sloten, voorzitter

**HET GENERALE COLLEGE VOOR DE BEHANDELING VAN BEZWAREN EN GESCHILLEN IN DE
PROTESTANTSE KERK IN NEDERLAND**

13/19

Uitspraak op het beroep van [X] (appellant)

1. De procedure

1.1. Het generale college heeft kennis genomen van:

- de uitspraak waarvan beroep, van het classicale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen, gedaan op 10 oktober 2019, waarmee het classicale college het bezwaar van appellant tegen een besluit van de algemene kerkenraad van [Y] ongegrond heeft verklaard;
- het beroepschrift van 29 oktober 2019;
- het verweer van de algemene kerkenraad van 5 december 2019;
- het aanvullende beroepschrift van 24 februari 2020, met bijlagen;
- het e-mailbericht van 5 maart 2020 van de algemene kerkenraad, met bijlagen, in reactie op een verzoek van het generale college om aanvullende informatie en stukken;
- de brief van appellant van 18 maart 2020, met bijlagen, in reactie op de aanvullende informatie en stukken verstrekt door de algemene kerkenraad;
- de stukken die het classicale college het generale college heeft doen toekomen.

1.2. Nadat een op 18 maart 2020 bepaalde mondelinge behandeling in verband met het coronavirus niet is doorgegaan, heeft op 9 september 2020 de mondelinge behandeling plaatsgevonden. Daarbij waren aanwezig appellant en namens verweerder [A], voorheen secretaris van het college van kerkrentmeesters, en [B], penningmeester van de wijkraad van kerkrentmeesters van het cluster Hervormd van de gemeente (WvK H).

2. De feiten

- 2.1. De Protestantse gemeente [Y] bestaat uit drie wijkgemeenten, te weten de Hervormde wijkgemeente [I] en de Hervormde wijkgemeente [II] (het cluster Hervormd) en de Protestantse wijkgemeente [III]. Appellant is lid van de Hervormde wijkgemeente [II].
- 2.2. De jaarrekening 2018 van de gemeente is door het college van kerkrentmeesters van de gemeente samengesteld uit wijkjaarrekeningen waaronder die van het cluster Hervormd.
- 2.3. Op 5 juni 2019 zijn de wijkjaarrekening 2018 van het cluster Hervormd en de concept-jaarrekening 2018 van de gemeente ter inzage gelegd. Appellant heeft deze stukken ingezien.
- 2.4. Bij brief van 7 juni 2019 aan de algemene kerkenraad heeft appellant zijn zienswijze ingediend op de ter inzage gelegde stukken.
- 2.5. Bij besluit van 20 juni 2019 heeft de algemene kerkenraad de jaarrekening 2018 van de gemeente vastgesteld.
- 2.6. Tegen dat besluit heeft appellant bij brief van 1 juli 2019 bezwaar ingediend bij het classicale

college waarop het de in beroep bestreden uitspraak heeft gedaan.

- 2.7. In de aan het bezwaarschrift voorafgaande periode, van januari tot in juni 2019, hebben appellants en (leden van) de WvK H gecorrespondeerd over de inhoud van de uiteindelijk op 5 juni 2019 ter inzage gelegde stukken en de voorbereiding van de besluiten tot vaststelling van de jaarrekening van de gemeente en de wijkjaarrekening van het cluster Hervormd. Appellant heeft in die periode drie revisieverzoeken ingediend, achtereenvolgens bij de kerkenraad van wijk [II], de WvK H en het CvK. In die periode is in dit verband met appellant gesproken door de predikant en preses, en een ouderling van zijn wijkgemeente.

3. Het beroep en verweer

- 3.1. Appellant legt aan zijn beroep ten grondslag dat het klassicale college de beginselen van hoor en wederhoor niet in acht heeft genomen en onvoldoende onderzoek heeft verricht naar het bestreden besluit. Het klassicale college heeft hem geen afschrift van het verweerschrift gestuurd, hem ondanks zijn verzoek daartoe niet geïnformeerd over de wijze van behandeling (zonder hoorzitting) en de jaarrekening niet opgevraagd bij de algemene kerkenraad.
- 3.2. De algemene kerkenraad voert aan dat verschillende organen van de gemeente veel tijd en aandacht hebben gestoken in het zorgvuldig en uitgebreid beantwoorden van de vragen en het persoonlijke contact met appellant. De inhoudelijke onderdelen van het verweer van de algemene kerkenraad zullen hierna, voor zover van belang, worden behandeld.

4. Beoordeling

- 4.1. Colleges voor de behandeling van bezwaren en geschillen dienen bij de behandeling van een zaak de beginselen van een goede procesorde in acht te nemen, waaronder het beginsel van hoor en wederhoor. Het beginsel van hoor en wederhoor brengt in dit geval mee dat het klassicale college een afschrift van het verweerschrift had dienen door te sturen naar appellant en hem in de gelegenheid had dienen te stellen daarop te reageren. Dit volgt uit de aard en omvang van het bezwaarschrift en de daarbij gevoegde stukken van de WvK H waarop het klassicale college, zonder mondelinge behandeling, zijn oordeel heeft gebaseerd. De aard van deze tekortkoming brengt onder deze omstandigheden met zich dat de bestreden uitspraak dient te worden vernietigd. De overige beroepsgronden over de procedure bij het klassicale college behoeven daarom niet te worden beoordeeld. Het generale college is van oordeel dat het zelf een einduitspraak kan doen op het bezwaar en zal de zaak daarom niet terugwijzen naar het klassicale college.
- 4.2. Allereerst wordt de reikwijdte van het bezwaar beoordeeld. Appellant voert aan dat hij niet alleen tegen het besluit van de algemene kerkenraad tot vaststelling van de jaarrekening 2018 van de gemeente bezwaar heeft gemaakt maar ook tegen het besluit van de algemene kerkenraad tot vaststelling van de wijkjaarrekening van het cluster Hervormd. Naar het oordeel van het generale college biedt het bezwaarschrift evenwel onvoldoende steun voor deze lezing. Daarin schrijft appellant letterlijk dat hij bezwaar maakt tegen de *'vastgestelde jaarrekening 2018 van de Protestantse Gemeente Bodegraven'* en niet ook tegen de wijkjaarrekening. Dit neemt niet weg dat bij de beoordeling van het bestreden besluit de wijkjaarrekening Hervormd zal worden

betrokken voor zover onderdelen van de wijkjaarrekening relevant zijn voor de jaarrekening van de gemeente.

- 4.3. Ter beoordeling ligt voor of de algemene kerkenraad bij het nemen van het bestreden besluit niet de vereiste zorgvuldigheid in acht heeft genomen of het bestreden besluit in strijd is met de kerkorde en of de algemene kerkenraad – bij een afweging van de betrokken belangen – in redelijkheid niet tot het bestreden besluit had kunnen komen (artikel 25, eerste lid, van de Generale regeling 11 Kerkelijke rechtspraak).

Appellant voert aan dat deze gronden (tot vernietiging) zich voordoen.

- 4.4. Over de zorgvuldigheid voert hij aan dat de concepten van de jaarrekening en wijkjaarrekening niet of niet lang genoeg ter inzage zijn gelegd, dat de samenvatting van deze concepten niet is gepubliceerd in het kerkblad en dat de terinzagelegging niet is aangekondigd in het kerkblad.

Appellant stelt voorts dat de algemene kerkenraad niet heeft gereageerd op alle onderdelen van zijn zienswijze en deze evenmin inhoudelijk met hem heeft besproken.

- 4.4.1. Weliswaar zijn de plaatselijke regelingen, zoals de algemene kerkenraad erkent, op onderdelen niet toegepast maar uiteindelijk is appellant gelet op zijn zienswijze voldoende gelegenheid geboden kennis te nemen van de concepten van de jaarrekening. Hij is daarom niet in zijn belang getroffen doordat de plaatselijke regelingen op onderdelen niet zijn toegepast. Overigens is ook door appellant ter zitting erkend dat de betrokken organen inmiddels hun praktijk hebben verbeterd.

- 4.4.2. Voorts kan niet worden geoordeeld dat de algemene kerkenraad onzorgvuldig heeft gehandeld door niet op alle onderdelen van de zienswijze te reageren of de besluitvorming niet aan te houden om in gesprek te gaan met appellant. Een aantal onderdelen van de zienswijze van appellant overlapt of hangt (nauw) samen met eerder door appellant aangevoerde punten waarop wel schriftelijk is gereageerd door de WvK H, mede namens de algemene kerkenraad. Het bezwaar treft daarom wat betreft de gestelde onzorgvuldigheid inzake de procedure geen doel.

- 4.5. Daarmee wordt toegekomen aan de inhoudelijke beoordeling van het bestreden besluit. Gelet op ordinantie 12-3-2 van de Kerkorde kan appellant alleen worden ontvangen in zijn bezwaar voor zover de bezwaargronden onderdeel zijn van zijn zienswijze op het ter inzage gelegde concept van de jaarrekening. Aldus bezien voert appellant het volgende aan.

(i) De jaarrekening van de gemeente is niet door een accountant gecontroleerd.

(ii) Uit de jaarrekening blijkt dat de WvK H zonder voorafgaand kerkenraadsbesluit voor beamers en KerkTV verplichtingen is aangegaan waarin niet bij de begroting is voorzien.

(iii) De baten en lasten van het kerkblad, de kerkradio en het jeugdwerk zijn niet afzonderlijk geboekt. Daardoor is het resultaat van deze werkzaamheden niet inzichtelijk in de jaarrekening en kan een gemeentelid niet zien of het is toegevoegd of onttrokken aan het juiste bestemmingsfonds. De uitgaven voor het jeugdwerk lijken appellant bovendien te laag.

(iv) Kosten zijn ten onrechte ten laste gebracht van de bestemmingsfondsen voor het jeugdwerk (verbouwingskosten) en Kerkmedia (kosten beamers en KerkTV).

(v) Aan de onderhoudsvoorziening Dorpskerk is ten onrechte een bedrag toegevoegd voor

vervanging van stoelen. Ook daarin is niet voorzien bij vastgestelde begroting.

(vi) De opbrengst van (geormerkte) collecten en inzamelingsacties (verjaardagsfonds, Bodegraafse Oud Papier Centrale, Paascollecte, Eindejaarscollecte en voor de Gereformeerde Bond) en uitgaven van de catechese commissie en de evengalisatie commissie zijn niet afzonderlijk verantwoord in de jaarrekening.

(vii) Bij de post pastoraat zijn uitgaven ten behoeve van preekbeurten opgenomen.

(viii) De uitgaven ten behoeve van de erediensten zijn verspreid en daardoor onoverzichtelijk in de jaarrekening opgenomen.

4.6. Het generale college oordeelt hierover als volgt.

4.6.1. Ad (i): een jaarrekening kan volgens de kerkorde worden gecontroleerd door twee onafhankelijke deskundigen die geen accountant zijn (ordinantie 11-6-4). De algemene kerkenraad heeft toegelicht dat de jaarrekening is gecontroleerd door gemeenteleden die vanwege hun beroep financieel deskundig zijn (een directeur van een administratiekantoor en een *controller*) en lid zijn geweest van wijkcolleges van kerkrentmeesters van de gemeente. Appellant heeft daartegenover niet aangevoerd dat en waarom zij desondanks niet kunnen worden aangemerkt als onafhankelijke deskundigen in vorenbedoelde zin. Van strijd met de kerkorde is in dit opzicht dan ook niet gebleken.

4.6.2. Ad (ii): appellant heeft niet gemotiveerd bestreden dat, zoals aangevoerd van de zijde van de algemene kerkenraad, de wijkkerkenraden Hervormd hebben besloten tot het aangaan van de verplichtingen in verband met de beamers en KerkTV, en dat de WvK H de financiële consequenties daarvan heeft becijferd. Daarmee is voldaan aan de eisen gesteld aan het aangaan van verplichtingen waarin niet is voorzien bij vastgestelde begroting (ordinantie 11-1-5 en 11-1-6). Wat dit betreft is ook hier niet gebleken van strijd met de kerkorde.

4.6.3. Ad (iii): de algemene kerkenraad heeft tijdens de mondelinge behandeling aangevoerd dat de exploitatie van het kerkblad is verricht aan de hand van een daarvoor aangewezen bankrekening, waarin de penningmeester inzage heeft, en waarvan een batig saldo aan het einde van het boekjaar wordt toegevoegd aan de algemene reserve, met dien verstande dat € 10.000 in beheer blijft van de administrateur van de rekening. Uit het door appellant overgelegde afschrift van de aan gemeenteleden verzonden factuur voor het kerkblad kan niet worden afgeleid dat een batig saldo van de exploitatie van het Kerkblad (of het bedrag dat gemeenteleden betalen boven het factuurbedrag) toegevoegd had moeten worden aan het bestemmingsfonds Kerkmedia. Nu derhalve daarin geen aanleiding gevonden behoefde te worden een separate grootboekrekening voor het kerkblad bij te houden, acht het generale college het niet onredelijk dat de algemene kerkenraad de jaarrekening heeft vastgesteld zonder vermelding van het resultaat van de exploitatie van het kerkblad. Hetzelfde geldt voor het ontbreken in de jaarrekening van de resultaten van het jeugdwerk en de kerkradio nu daarvoor evenmin een materiële aanleiding is gebleken.

4.6.4. Het ontbreken van grootboekrekeningen voor kerkblad, jeugdwerk en kerkradio, en de beperkingen die dat meebrengt voor het doteren van en onttrekken aan gerelateerde

bestemmingsfondsen verdient de aandacht van de algemene kerkenraad. De algemene kerkenraad heeft zelf begrip getoond voor het standpunt van appellant dat het resultaat van de exploitatie van het kerkblad toegevoegd had moeten worden aan het bestemmingsfonds Kerkmedia en heeft onderkend dat dat in dit geval niet mogelijk was doordat de baten en lasten van het kerkblad niet apart zijn bijgehouden (ondanks de daarvoor in het model van de jaarrekening bestaande rubrieken). Dit geldt ook voor de aanbevelingen van de controleurs van de jaarrekening in hun controleverklaring van 30 april 2019 met betrekking tot de jaarrekening 2018 hebben opgemerkt dat er een *'duidelijk beleid'* dient te komen *'aangaande dotaties en onttrekkingen aan onderhoudsfondsvoorzieningen en fondsen'*. De algemene kerkenraad heeft deze aanbevelingen overgenomen hetgeen blijkt uit de eind 2019 voor de penningmeester van het cluster Hervomd opgestelde lijst met uitgangspunten voor fondsen en voorzieningen, die de algemene kerkenraad heeft overgelegd.

- 4.6.5. Ad (iv): genoegzaam is gebleken dat de verbouwingskosten betrekking hebben op een ruimte bestemd voor jeugdwerk ('t Honk) en voorts zijn beamers en KerkTV redelijkerwijs te beschouwen als communicatiekanalen (media). De belasting van de bestemmingsfondsen voor respectievelijk jeugdwerk en kerkmedia acht het generale college daarom niet onredelijk.
- 4.6.6. Ad (v)-(viii): het is niet onbegrijpelijk dat een onderhoudsvoorziening (in dit geval voor de Dorpskerk) gedoteerd wordt voor verwachte vervangingskosten (stoelen). Tegen de tijd dat verplichtingen worden aangegaan om de stoelen te vervangen, komt de vraag naar de begroting in beeld; nu ligt dat niet ter beoordeling voor. Appellant heeft voorts onvoldoende onderbouwd waarom, in de jaarrekening, inzicht in de afzonderlijke collecteopbrengsten is geboden. Bovendien is hij zelf in staat gebleken collecteopbrengsten te berekenen op basis van in het kerkblad vermelde opbrengsten. Ten slotte blijkt uit de overige bezwaargronden uit de zienswijze (uitgaven preekbeurten en eredienst) dat appellant een andere mening heeft over de inrichting van de jaarrekening. De wijze waarop de door de algemene kerkenraad vastgestelde jaarrekening is ingericht biedt op deze punten echter geen gebrekkig inzicht.
- 4.7. Uit het voorgaande volgt dat het bestreden besluit in stand kan blijven. Hetgeen appellant overigens tegen het bestreden besluit aanvoert kan niet tot een ander oordeel leiden.

5. Beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen;

- verklaart het beroep gegrond;
- vernietigt de bestreden uitspraak;
- verklaart het bezwaar ongegrond; en
- bepaalt dat de kosten voor de behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, voor rekening van de Kerk komen.

Aldus gewezen op 29 oktober 2020

door mr. C. van Viegen (voorzitter), mr. ing. M. Mouthaan (secretaris), mw. mr. E.F. Lagerwerf -
Vergunst, ds. H.J.J. Radstake, ds. R.H. Knijff en drs. W. Pot.

Uitspraak op het beroep van het breed moderamen van de classicale vergadering [...] (hierna: appellant)

1. De procedure

- 1.1. Het generale college heeft kennis genomen van:
- de uitspraak waarvan beroep, van het classicale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in [...], gedaan op 13 november 2019;
  - het beroepschrift van 16 december 2019, aangevuld bij brief van 17 januari 2020;
  - het verweerschrift van [X] (hierna: bezwaarde);
  - de stukken die het classicale college het generale college heeft doen toekomen.
- 1.2. Op 9 juli 2020 heeft de mondelinge behandeling plaatsgevonden waarbij aanwezig waren ds. [D] (voorzitter) en ds. [N] (classispredikant) namens appellant, en bezwaarde.

2. De feiten

- 2.1. Bij besluit van 16 september 2019 heeft appellant bezwaarde op grond van ordinantie 4-11 van de kerkorde tot 1 januari 2020 vrijstelling verleend van zijn werkzaamheden als ouderling-kerkrentmeester van wijkkerkenraad [nr.] van de Hervormde gemeente [...].
- 2.2. Bezwaarde heeft op 16 september 2019 per direct zijn ambt neergelegd.
- 2.3. Bezwaarde heeft bij het classicale college bezwaar gemaakt tegen het besluit.
- 2.4. Het classicale college heeft het besluit bij de bestreden uitspraak vernietigd.

3. Het beroep en verweer

- 3.1. Appellant verzoekt de bestreden uitspraak te vernietigen omdat het classicale college ten onrechte heeft geoordeeld dat het besluit niet met de vereiste zorgvuldigheid is voorbereid en genomen, en als niet-proportioneel moet worden aangemerkt.
- 3.2. Bezwaarde wil dat de bestreden uitspraak in stand blijft en eventueel wordt aangevuld.

4. Beoordeling

- 4.1 Het belang van het louter achteraf vaststellen van gelijk en ongelijk valt in beginsel niet aan te merken als een belang dat voortzetting van een procedure kan rechtvaardigen (vgl. GCBG 15/04 en 04/05, GCBG 20/07, 21/07 en 25/07 en GCBG 09/11).
- 4.2. Het rechtsgevolg van de door appellant verzochte vernietiging van de bestreden uitspraak zou zijn dat het besluit herleeft. Dan heeft het besluit echter in feite geen betekenis meer. De termijn van de bij het besluit verleende vrijstelling is immers verstreken. Uit het voorgaande volgt dat vernietiging van de bestreden uitspraak praktisch geen effect meer heeft in deze zaak. Appellant dient daarom niet-ontvankelijk te worden verklaard in zijn beroep.
- 4.3 Hetgeen appellant overigens heeft aangevoerd, kan niet tot een ander oordeel leiden.

5. Beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen;

- verklaart appellant niet-ontvankelijk in zijn beroep; en
- bepaalt dat de kosten voor de behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, voor rekening van de Kerk komen.

Aldus gewezen op 9 september 2020

door mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr. ing. M. Mouthaan (secretaris), mr. C. Kool,
mw. mr. C.I.H. Kerstens-Fockens, ds. H.J.J. Radstake, ds. R.H. Knijff, drs. W. Pot.